ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο πενταμελές τμήμα)

της 20ής Νοεμβρίου 2002 *

Στην υπόθεση Τ-251/00,

Lagardère SCA, με έδρα το Παρίσι (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον A. Winckler, δικηγόρο, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

Canal+ SA, με έδρα το Παρίσι, εκπροσωπούμενη από τους J.-P. de La Laurencie και P.-M. Louis, δικηγόρους, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους W. Wils και F. Lelièvre, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως της Επιτροπής της 10ης Ιουλίου 2000, περί τροποποιήσεως της αποφάσεως της Επιτροπής της

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

22ας Ιουνίου 2000, με την οποία κηρύχθηκαν συμβατές με την κοινή αγορά και τη λειτουργία της συμφωνίας περί του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ορισμένες πράξεις συγκεντρώσεως επιχειρήσεων (υποθέσεις COMP/JV40 — Canal+/Lagardère και COMP/JV47 — Canal+/Lagardère/Liberty Media),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τρίτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Jaeger, Πρόεδρο, R. García-Valdecasas, K. Lenaerts, P. Lindt και J. Azizi, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 9ης Ιουλίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό και κανονιστικό πλαίσιο

1 Στο άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 4064/89 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων [ΕΕ

L 395, σ. 1, όπως διορθώθηκε, ΕΕ 1990, L 257, σ. 13, και όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1310/97 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1997, ΕΕ L 180, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 4064/89], προβλέπεται ότι:

«Η Επιτροπή εξετάζει την κοινοποίηση μόλις τη λάβει.

[...]

β) Εάν διαπιστώσει ότι η κοινοποιηθείσα συγκέντρωση, αν και εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό της με την κοινή αγορά, αποφασίζει να μην αντιταχθεί και την κηρύσσει συμβατή προς την κοινή αγορά.

Η απόφαση με την οποία η συγκέντρωση κηρύσσεται συμβατή με την κοινή αγορά καλύπτει και τους περιορισμούς που είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και συνδέονται άμεσα με αυτήν.

[...]»

2 Στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 447/98 της Επιτροπής, της 1ης Μαρτίου 1998, σχετικά με τις κοινοποιήσεις, τις προθεσμίες και τις ακροάσεις που προβλέπονται στον κανονισμό 4064/89 (ΕΕ L 61, σ. 1), εκδοθέντος βάσει, ιδίως, του άρθρου 23, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 4064/89, προβλέπεται ότι οι «κοινοποιήσεις [των συγκεντρώσεων] περιέχουν όλες τις πληροφορίες και τα έγγραφα

που ζητούνται στο έντυπο CO», υπόδειγμα του οποίου περιέχεται στο παράρτημα του κανονισμού 447/98. Στο σημείο 11.1 του εντύπου CO, αναφέρεται ότι, «[ε]άν τα μέρη που συμμετέχουν στη συγκέντρωση ή και άλλα εμπλεκόμενα μέρη [...] αποδέχονται δευτερεύοντες περιορισμούς που συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, οι περιορισμοί αυτοί εξετάζονται μαζί με την ίδια τη συγκέντρωση». Στο πλαίσιο αυτό, οι μετέχοντες στη συγκέντρωση καλούνται να «αναφέρουν κάθε δευτερεύοντα περιορισμό στις συμφωνίες που υποβάλλονται με την κοινοποίηση, ως προς τον οποίο [ζητούν] να γίνει εκτίμηση σε συνδυασμό με τη συγκέντρωση» και να «εξηγήσουν γιατί οι περιορισμοί αυτοί συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης».

3 Με ανακοίνωσή της της 14ης Αυγούστου 1990 αφορώσα τους δευτερεύοντες περιορισμούς που συνοδεύουν τις συγκεντρώσεις (ΕΕ C 203, σ. 5, στο εξής: ανακοίνωση ως προς τους δευτερεύοντες περιορισμούς), η Επιτροπή γνωστοποίησε ορισμένα στοιχεία ως προς την έννοια που αποδίδει στον όρο «δευτερεύοντες περιορισμοί» που συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, στα πλαίσια του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4064/89.

4 Στις 16 Μαΐου 2000, η Lagardère SCA (στο εξής: Lagardère), το Canal+ SA (στο εξής: Canal+) και η Liberty Media Corporation (στο εξής: Liberty) κοινοποίησαν δύο συγκεντρώσεις. Οι σχετικές συμφωνίες αφορούσαν, αφενός, την απόκτηση από τη Lagardère του ελέγχου της εταιρίας Multithématiques από κοινού με την Canal+ και τη Liberty καθώς και τη δημιουργία κοινών εταιριών με ίσα μερίδια συμμετοχής από τη Lagardère και τη Multithématiques με σκοπό την εκ μέρους τους από κοινού διαχείριση και λειτουργία θεματικών καναλιών και, αφετέρου, την απόκτηση από τη Lagardère του από κοινού με την Canal+ ελέγχου επί του CanalSatellite, καθώς και την ίδρυση από τη Lagardère και την Canal+ δύο επιχειρήσεων με αντικείμενο τη διαχείριση και λειτουργία θεματικών καναλιών («JV 1») και την παροχή διαδραστικών υπηρεσιών («JV 2»).

5 Περαιτέρω, αναφερόμενοι στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 447/98 και στο σημείο 11.1 του «εντύπου CO», οι μετέχοντες στη συγκέντρωση κοινοποίησαν επίσης μια σειρά συμβατικών ρητρών που, κατά τη γνώμη τους, έπρεπε να θεωρηθεί

ότι αποτελούσαν περιορισμούς που συνδέονταν άμεσα και ήταν αναγκαίοι για την πραγματοποίηση των συγκεντρώσεων κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 4064/89 (στο εξής: δευτερεύοντες περιορισμοί).

6 Στις 22 Ιουνίου 2000, στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψεως αποφάσεως δι' εξουσιοδοτήσεως, η κα Schreyer, μέλος της Επιτροπής, εξέδωσε την απόφαση της Επιτροπής επί των συγκεντρώσεων που είχαν κοινοποιηθεί (στο εξής: απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000). Την ίδια μέρα, η εν λόγω απόφαση κοινοποιήθηκε στα μέρη που μετείχαν στη συγκέντρωση. Το διατακτικό της εν λόγω αποφάσεως έχει ως εξής:

«Για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω, η Επιτροπή αποφάσισε να μην αντιταχθεί [στις κοινοποιηθείσες συμφωνίες] και να [τις] κηρύξει συμβατές με την κοινή αγορά και με τη σύμβαση ΕΟΧ. Η παρούσα απόφαση λαμβάνεται με βάση το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', του [κανονισμού 4064/89].»

7 Δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους ότι η απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 εκδόθηκε την τελευταία μέρα της προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89, σε συνδυασμό με το άρθρο 6, παράγραφος 4, το άρθρο 7, παράγραφοι 4 και 8, και τα άρθρα 8 και 23 του κανονισμού 447/98 (στο εξής: προθεσμία του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89).

8 Στα σημεία 54 έως 66 της αιτιολογίας της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000, η Επιτροπή λαμβάνει θέση ως προς τις διάφορες συμβατικές ρήτρες που κοινοποιήθηκαν από τα μέρη που μετέχουν στη συγκέντρωση ως συνδεόμενες άμεσα και ούσες αναγκαίες για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης. Η Επιτροπή δέχεται ότι ορισμένες ρήτρες επιβάλλουν δευτερεύοντες περιορισμούς για όλο το χρονικό διάστημα που καλύπτει η κοινοποίηση (ρήτρες προτεραιότητας για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη θεματικού καναλιού ή διαδραστικών τηλεοπτικών υπηρεσιών). Άλλες ρήτρες γίνεται δεκτό ότι επιβάλλουν δευτερεύοντες περιορισμούς, αλλά για διάρκεια μικρότερη από αυτήν που αναφέρεται στην κοινοποίηση (ρήτρα μη ανταγωνισμού ως προς την εμπορική διάθεση μέσω δορυφόρου μιας σειράς υπη-

ρεσιών και ρήτρα απαγορεύσεως αναπτύξεως παρόμοιας δραστηριότητας). Οι υπόλοιπες ρήτρες που κοινοποιήθηκαν από τα μέρη που μετέχουν της συγκεντρώσεως θεωρήθηκε από την Επιτροπή ότι δεν συνιστούν δευτερεύοντες περιορισμούς.

9 Στις 7 Ιουλίου 2000, οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στη συγκέντρωση πληροφορήθηκαν, ανεπίσημα και παρεμπιπτόντως, ότι η Επιτροπή ετοίμαζε νέα απόφαση σχετικά με τις κοινοποιηθείσες συμφωνίες συγκεντρώσεως.

10 Στις 10 Ιουλίου 2000, η Επιτροπή κοινοποίησε στους μετέχοντες στη συγκέντρωση την απόφασή της με την οποία τροποποιούσε την απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 (στο εξής: απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 ή βαλλόμενη απόφαση). Στο εισαγωγικό μέρος της εν λόγω αποφάσεως, την οποία υπογράφει ο κ. Monti, μέλος της Επιτροπής, αναφέρονται τα εξής:

«[Συνεπεία] ενός λανθασμένου χειρισμού, το κείμενο της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 [...] το οποίο υπογράφηκε και σας κοινοποιήθηκε ήταν λανθασμένο. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή αποφάσισε να επιφέρει ορισμένες φραστικές αλλαγές.»

11 Στη βαλλόμενη απόφαση περιέχονται, αφενός, ένας κατάλογος λέξεων που αντικαθίστανται στην αιτιολογία της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 και, αφετέρου, ολόκληρο το κείμενο που τροποποιεί τα σημεία 58 έως 67 της αιτιολογίας της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000, που αφορούν την εκτίμηση της Επιτροπής ως προς τους περιορισμούς που κοινοποιήθηκαν ως συνδεόμενοι άμεσα και όντες αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης. Από την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 προκύπτει ότι, με εξαίρεση μια από τις ρήτρες προτεραιότητας (βλ. σκέψη 8 ανωτέρω) της οποίας ο χαρακτήρας ως δευτερεύοντος περιορισμού αναγνωρίζεται και από την Επιτροπή, αλλά για χρονικό διάστημα μικρότερο αυτού που αναφέρεται στην κοινοποίηση, όλοι οι περιορισμοί που γνωστοποιήθηκαν με την κοινοποίηση της συγκεντρώσεως κρίνεται ότι δεν συνιστούν δευτερεύοντες περιορισμούς ως προς την εν λόγω συγκέντρωση. Αντίθετα, το διατακτικό της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 παρέμεινε αμετάβλητο.

12 Στις 13 Ιουλίου 2000, οι νομικοί σύμβουλοι της Lagardère και της Canal+ απηύθυναν επιστολή στον κ. Monti με την οποία του καθιστούσαν γνωστή τη θέση τους ως προς την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000. Στην επιστολή αυτή τονίζουν τα εξής:

«Από νομική άποψη, το νέο έγγραφο της Επιτροπής, με ημερομηνία 10 Ιουλίου 2000, δεν μπορεί να έχει οποιαδήποτε συνέπεια για τα κοινοποιούντα μέρη, δεδομένου ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 10 του κανονισμού 4064/89 προθεσμία έχει εκπνεύσει προ πολλού. Κατά συνέπεια, η παρούσα πράξη είναι ανύπαρκτη: η απόφαση της Επιτροπής που παρελήφθη στις 22 Ιουνίου 2000 είναι και παραμένει η μόνη απόφαση που εκδόθηκε έγκαιρα με βάση την κοινοποίησή μας της 16ης Μαΐου 2000.»

13 Περαιτέρω, με το ίδιο έγγραφο, πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι οι μετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις είχαν ήδη αρχίσει να εφαρμόζουν ορισμένες από τις συμφωνίες, στηριζόμενες στην απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000. Τέλος, ζήτησαν από την Επιτροπή να ανακαλέσει την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000.

14 Μετά από σχετικό αίτημα της Επιτροπής, η Lagardère και η Canal+ της απηύθυναν, στις 17 Ιουλίου 2000, σχέδιο της μη εμπιστευτικής εκδοχής της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000, με σκοπό τη δημοσίευσή της.

15 Στις 27 Ιουλίου 2000, πραγματοποιήθηκε συνάντηση των αρμοδίων υπηρεσιών της Επιτροπής και των νομικών συμβούλων της Lagardère και της Canal+. Κατά τη συνάντηση αυτή, οι υπηρεσίες της Επιτροπής ανέφεραν ότι κατέστη αναγκαίο να διορθωθεί το διαπραχθέν λάθος για λόγους συνεπείας προς την απόφαση 1999/242/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Μαρτίου 1999, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [81] της Συνθήκης ΕΚ (IV/36.237 — TPS) (ΕΕ L 90, σ. 6), απόφαση επί της οποίας, εν τω μεταξύ, είχε εκδοθεί η απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 2001, Τ-112/99, M6 κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. II-2459, στο εξής: απόφαση M6).

16 Με το από 31 Ιουλίου 2000 έγγραφό του, ο Γενικός Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, κ. Schaub, απάντησε στην προαναφερθείσα επιστολή της 13ης Ιουλίου 2000. Στο εν λόγω έγγραφο, εξέθετε τις συνθήκες υπό τις οποίες διεπράχθη το σφάλμα. Και πρόσθεσε:

«Δεν θεωρώ ότι πρόκειται μόνο για ένα απλό ζήτημα διαδικασίας· στην πραγματικότητα, θεωρώ ότι το κείμενο που κοινοποιήθηκε στις 22 Ιουνίου [2000] περιέχει σφάλματα ουσιαστικού δικαίου ως προς τον νομικό χαρακτηρισμό ορισμένων ρητρών που κακώς θεωρήθηκε ότι εισάγουν δευτερεύοντες περιορισμούς. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν είμαι σε θέση να ανακαλέσω το έγγραφο της 10ης Ιουλίου [2000] και σας πληροφορώ ότι το κείμενο που θα δημοσιευθεί θα συνταχθεί με βάση το έγγραφο αυτό.»

17 Στις 8 Σεπτεμβρίου 2000, οι νομικοί σύμβουλοι της Lagardère και της Canal+ απάντησαν στην Επιστολή του κ. Schaub της 31ης Ιουλίου 2000, εμμένοντας, κατ' ουσίαν, στο αίτημα που είχαν διατυπώσει στην προαναφερθείσα επιστολή τους της 17ης Ιουλίου 2000.

Διαδικασία

18 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, στις 15 Σεπτεμβρίου 2000, η Lagardère, η Canal+ και η Liberty άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή.

19 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, στις 27 Οκτωβρίου 2000, η καθής προέβαλε ένσταση απαραδέκτου της προσφυγής, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου. Στις 8 Ιανουαρίου 2001, οι προσφεύγουσες κατέθεσαν τις παρατηρήσεις τους επί της εν λόγω ενστάσεως.

20 Με διάταξη της 22ας Φεβρουαρίου 2001, το Πρωτοδικείο (τρίτο τμήμα) αποφάσισε να εξετάσει την προβληθείσα από την καθής ένσταση απαραδέκτου μαζί με τα ζητήματα ουσίας.

21 Στο πλαίσιο της οργανώσεως της διαδικασίας, το Πρωτοδικείο, με έγγραφο της 24ης Ιουλίου 2001, υπέβαλε στους διαδίκους ορισμένα γραπτά ερωτήματα, στα οποία οι διάδικοι απάντησαν εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

22 Στις 10 Ιανουαρίου 2002, το Πρωτοδικείο αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, να παραπέμψει την υπόθεση στο τρίτο πενταμελές τμήμα.

23 Στο πλαίσιο οργανώσεως της διαδικασίας, με έγγραφο της 10ης Δεκεμβρίου 2001, το Πρωτοδικείο ζήτησε από την καθής να του υποβάλει τα κείμενα των προπαρασκευαστικών εργασιών που αφορούσαν τους κανονισμούς 4064/89 και 1310/97. Η καθής ανταποκρίθηκε στο αίτημα αυτό εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Οι προσφεύγουσες κατέθεσαν τις παρατηρήσεις τους επί των εγγράφων αυτών στις 26 Μαρτίου 2002.

24 Με έγγραφο της 2ας Ιουλίου 2002, η Liberty παραιτήθηκε της προσφυγής της. Κατά συνέπεια, με διάταξη της 9ης Σεπτεμβρίου 2002, ο πρόεδρος του τρίτου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου αποφάσισε τη διαγραφή του ονόματος του διαδίκου αυτού από το Πρωτόκολλο.

25 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τρίτο πεντεμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία. Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη στις 9 Ιουλίου 2002.

Αιτήματα των διαδίκων

26 Οι προσφεύγουσες Lagardère και Canal+ (στο εξής: προσφεύγουσες) ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000·

— να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

27 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— κυρίως, να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη·

— επικουρικώς, να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού

Ισχυρισμοί των διαδίκων

28 Η καθής επικαλείται το απαράδεκτο της προσφυγής των αντιδίκων της. Τονίζει συγκεκριμένα ότι, κατά πάγια νομολογία, δεκτικές προσβολής είναι μόνον οι πράξεις που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα δυνάμενα να θίξουν τα συμφέροντα των προσφευγουσών. Επισημαίνει επίσης ότι, όπως προκύπτει από τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 17ης Σεπτεμβρίου 1992, Τ-138/89, NBV και NVB κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-2181, σκέψη 31), και της 22ας Μαρτίου 2000, Τ-125/97 και Τ-127/97, Coca-Cola κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. II-1733, σκέψη 79, στο εξής: απόφαση Coca-Cola), μόνον το διατακτικό της πράξεως μπορεί να παραγάγει έννομα αποτελέσματα και, κατά συνέπεια, να προκαλέσει βλάβη. Αντίθετα, η αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως μπορεί να υποβληθεί στον έλεγχο νομιμότητας του κοινοτικού δικαστή μόνον καθόσον, ως αιτιολογία της βλαπτικής πράξεως, συνιστά το αναγκαίο έρεισμα του διατακτικού της.

29 Η καθής παρατηρεί ότι, με την απόφασή της της 22ας Ιουνίου 2000, αποφάσισε, με βάση το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 4064/89, να μην αντιταχθεί στις συμβάσεις συγκεντρώσεως που κοινοποίησαν οι προσφεύγουσες και να κηρύξει τις εν λόγω συγκεντρώσεις συμβατές προς την κοινή αγορά και τη συμφωνία ΕΟΧ. Επισημαίνει επίσης ότι η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 δεν επέφερε τροποποιήσεις στο τμήμα αυτό της αποφάσεως, καθόσον το διατακτικό της αποφάσεως αυτής ταυτίζεται με αυτό της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000. Η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 τροποποίησε την απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 μόνον ως προς τις αιτιολογικές σκέψεις που αφορούν τους περιορισμούς που κοινοποιήθηκαν ως άμεσα συνδεόμενοι και αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως.

30 Κατά την καθής, οι αιτιολογικές σκέψεις που διατύπωσε σε σχέση με τους περιορισμούς αυτούς, τόσο στην απόφασή της της 22ας Ιουνίου 2000 όσο και στην απόφαση

της 10ης Ιουλίου 2000, δεν είχαν υποχρεωτικό χαρακτήρα και είχαν απλώς αξία γνωμοδοτήσεως χωρίς δεσμευτικά αποτελέσματα. Ειδικότερα, η έννοια του δευτερεύοντος περιορισμού που συνδέεται με την πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως αποτελεί αντικειμενική έννοια, καθότι, όταν μια ρήτρα συνδέεται άμεσα και είναι απαραίτητη για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, καλύπτεται ipso facto από την απόφαση με την οποία εγκρίνεται συγκέντρωση. Αντίθετα, δεν καλύπτεται από την απόφαση στην αντίθετη περίπτωση, και τούτο ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο αξιολογήθηκε από την Επιτροπή στο πλαίσιο της αποφάσεως.

31 Προς υποστήριξη της απόψεως αυτής, η καθής επισημαίνει, πρώτον, ότι μόνον το διατακτικό μιας πράξεως μπορεί να παραγάγει έννομα αποτελέσματα και, κατά συνέπεια, να παραγάγει βλαπτικές συνέπειες.

32 Όμως, τα διατακτικά των αποφάσεων της 22ας Ιουνίου και της 10ης Ιουλίου 2000 δεν αναφέρονταν στους δευτερεύοντες περιορισμούς, αλλά, μόνο στις συμφωνίες συγκεντρώσεως αυτές καθαυτές. Επίσης, οι εκτιμήσεις της καθής σχετικά με τους δευτερεύοντες περιορισμούς δεν συνιστούν, κατά την άποψή της, το αναγκαίο έρεισμα του διατακτικού της αποφάσεως με την οποία οι κοινοποιηθείσες συγκεντρώσεις κηρύχθηκαν συμβατές με την κοινή αγορά. Πράγματι, η εξέταση των περιορισμών που κοινοποιήθηκαν ως άμεσα συνδεόμενοι και απαραίτητοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης είναι εντελώς ανεξάρτητη από την αναγνώριση του συμβατού των οικείων συμφωνιών με την κοινή αγορά και, κατά συνέπεια, δεν επηρέασε καθ' οιονδήποτε τρόπο τη σχετική απόφαση της Επιτροπής. Το συμβατό ή μη μιας συγκεντρώσεως κρίνεται μόνο με βάση το αν η εν λόγω συγκέντρωση δημιουργεί ή ενισχύει δεσπόζουσα θέση, με αποτέλεσμα να παρακωλύεται σε μεγάλο βαθμό ο ουσιαστικός ανταγωνισμός στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της (άρθρο 2 του κανονισμού 4064/89).

33 Κατά συνέπεια, επικαλούμενη τις αποφάσεις NBV και NVB κατά Επιτροπής, στις οποίες αναφέρθηκε το Δικαστήριο στη σκέψη 28 ανωτέρω (σκέψη 31), και Coca-Cola, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η εκτίμησή της ως προς τους περιορισμούς αυτούς δεν μπορεί να υποβληθεί στον έλεγχο νομιμότητας του κοινοτικού δικαστή.

34 Δεύτερον, η καθής υποστηρίζει ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπεται στον κανονισμό 4064/89, δεν της παρέχεται νομικό έρεισμα για να αποφαίνεται ως προς το αν ορισμένοι περιορισμοί συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση μιας συγκέντρωσης.

35 Ειδικότερα, κατά την καθής, στο άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4064/89, που προβλέπει ότι η «απόφαση με την οποία η συγκέντρωσε κηρύσσεται συμβατή με την κοινή αγορά καλύπτει και τους περιορισμούς που είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και συνδέονται άμεσα με αυτήν», σε καμία περίπτωση δεν απαιτείται από την Επιτροπή να αποφανθεί με την απόφασή της ως προς τον δευτερεύοντα ή μη χαρακτήρα ενός περιορισμού που γνωστοποιήθηκε με την κοινοποίηση της συγκεντρώσεως. Ομοίως, στην εν λόγω διάταξη δεν μπορεί να αποδοθεί η έννοια ότι ο δευτερεύων χαρακτήρας ορισμένων ρητρών, καθώς και οι έννομες συνέπειες που απορρέουν από αυτές εξαρτώνται από το πώς θα χαρακτηριστούν ενδεχομένως από την Επιτροπή οι ρήτρες αυτές στην απόφασή της σχετικά με την κοινοποιηθείσα συγκέντρωση.

36 Στη συνέχεια, η καθής επισημαίνει ότι σκοπός του κανονισμού 4064/89 είναι να καθιερώσει έναν ενιαίο έλεγχο από την Επιτροπή (αρχή του «ενός μόνο guichet») των συγκεντρώσεων κοινοτικών διαστάσεων, και τούτο από μια σύντομη διαδικασία. Κατά την άποψή της, οι μόνες αποφάσεις ουσίας που είναι εξουσιοδοτημένη να λαμβάνει, με βάση τον κανονισμό 4064/89, είναι η κήρυξη του συμβατού, συνοδευομένη ή μη από όρους και υποχρεώσεις, και η κήρυξη του μη συμβατού. Υπενθυμίζει ότι οι αποφάσεις αυτές λαμβάνονται με βάση το μοναδικό και αποκλειστικό κριτήριο του άρθρου 2 του κανονισμού 4064/89.

37 Υπό τις συνθήκες αυτές, η καθής θεωρεί ότι, και αν ακόμη το κύρος ενός περιορισμού που κοινοποιήθηκε ως άμεσα συνδεόμενος και αναγκαίος για την πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως δεν μπορεί να εκτιμηθεί μεμονωμένα, αλλά πρέπει να εκτιμηθεί στο πλαίσιο της συγκεντρώσεως αυτής καθαυτής, η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να χαρακτηρίσει έγκυρα μια συμβατική ρήτρα ως δευτερεύοντα ή ως μη δευτερεύοντα περιορισμό ως προς τη συγκέντρωση μόνον ερμηνεύοντας το άρθρο 81 ΕΚ και όχι εφαρμόζοντας τον κανονισμό 4064/89.

38 Κατά συνέπεια, σε αντίθεση με τα υποστηριζόμενα από τις προσφεύγουσες και ελλείψει νομικού ερείσματος για την εκτίμηση του δευτερεύοντα ή όχι χαρακτήρα των περιορισμών στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπεται από τον κανονισμό 4064/89, οι εκτιμήσεις που διατυπώνει η Επιτροπή ως προς τους περιορισμούς αυτούς δεν είναι δυνατόν να έχουν τα ίδια έννομα αποτελέσματα με μια αρνητική πιστοποίηση κατά την έννοια του άρθρου 2 του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25). Μόνο με βάση την τελευταία αυτή διάταξη θα μπορούσε έγκυρα η Επιτροπή να εκδώσει δεσμευτική πράξη διαπιστώνουσα τον αναγκαίο ή μη χαρακτήρα ορισμένων περιορισμών.

39 Όμως, όπως υπογραμμίζει η καθής ούτε η βαλλόμενη απόφαση ούτε καμία άλλη απόφαση που εκδόθηκε με βάση τον κανονισμό 4064/89, αναφέρεται στο άρθρο 2 του κανονισμού 17. Άλλωστε, η Επιτροπή δεν θα μπορούσε να λάβει εγκύρως ουσιαστικές αποφάσεις ως προς τους περιορισμούς που κοινοποιήθηκαν ως συνδεόμενοι άμεσα και αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως μέσα στις εξαιρετικά βραχείες προθεσμίας που προβλέπει ο κανονισμός 4064/89. Γι' αυτόν τον λόγο άλλωστε, κατά το παρελθόν, οι αιτιολογικές σκέψεις των αποφάσεών της που αφορούσαν συγκεντρώσεις περιείχαν μόνο μια συνοπτική αιτιολογία ως προς τους περιορισμούς αυτούς, η οποία συχνά περιοριζόταν στον χαρακτηρισμό μιας ρήτρας ως «πιθανώς δευτερεύουσας, ακόμη και αν υποτεθεί ότι θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αποτελεί περιορισμό».

40 Η θέση που υποστηρίζεται από την καθής ενισχύεται, κατά την άποψή της, από το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89, το οποίο ορίζει ότι «στις συγκεντρώσεις, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 3 [του κανονισμού 4064/89]», εφαρμόζεται μόνον ο κανονισμός 4064/89 και όχι ο κανονισμός 17. Από τη διατύπωση αυτή καταδεικνύεται ότι η εφαρμογή του κανονισμού 17 αποκλείεται μόνον ως προς τη συγκέντρωση αυτή καθαυτή και όχι ως προς τους περιορισμούς που κοινοποιούνται ως άμεσα συνδεόμενοι και αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

41 Περαιτέρω, η καθής ισχυρίζεται ότι, οσάκις δεν αποφαίνεται εντός των προβλεπομένων προθεσμιών, η σιωπηρή έγκριση, που προβλέπεται στο άρθρο 10,

παράγραφος 6, του κανονισμού 4064/89, δεν καλύπτει όλες τις ρήτρες που έχουν κοινοποιηθεί ως δευτερεύοντες περιορισμοί, αλλά μόνον αυτές που, αντικειμενικά, συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίες για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

42 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η καθής προσέθεσε συναφώς ότι, στο άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89, απαριθμούνται οι αποφάσεις πριν από τη λήψη των οποίων η Επιτροπή οφείλει να ακούσει τις απόψεις των ενδιαφερομένων και τόνισε ότι στη διάταξη αυτή δεν γίνεται λόγος για τις αποφάσεις που λαμβάνονται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 4064/89. Κατά την καθής, από τούτο συνάγεται ότι μια απόφαση που λαμβάνεται κατ' εφαρμογήν της τελευταίας αυτής διατάξεως δεν μπορεί παρά να συνιστά καθ' όλα ευνοϊκή απόφαση, δηλαδή την έγκριση της κοινοποιούμενης συγκέντρωσης και ότι, κατά συνέπεια, οι εκτιμήσεις που διατυπώνει η Επιτροπή ως προς τους δευτερεύοντες περιορισμούς δεν είναι δυνατόν να χαρακτηρίζονται ως στοιχεία υποχρεωτικού χαρακτήρα.

43 Η καθής καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, αν, όπως ισχυρίζονται οι προσφεύγουσες, οι εκτιμήσεις που έχει διατυπώσει η Επιτροπή ως προς τους περιορισμούς αυτούς στις αποφάσεις της περί συγκεντρώσεων επιχειρήσεων αφότου τέθηκε σε ισχύ ο κανονισμός 4064/89 είχαν τα ίδια νομικά αποτελέσματα με τις αποφάσεις αρνητικές πιστοποίησης, οι εν λόγω αποφάσεις περί συγκεντρώσεων θα στερούνταν παντελώς νομικού ερείσματος ή, πάντως, θα έπασχαν από ανεπαρκή αιτιολογία, δεδομένου ότι ουδαμώς αναφέρονται στο άρθρο 2 του κανονισμού 17.

44 Τρίτον, η καθής επικαλείται το άμεσο αποτέλεσμα του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ.

45 Κατά την καθής, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει τους δευτερεύοντες περιορισμούς υπό το πρίσμα του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ στην περίπτωση που καλείται να αποφανθεί ως προς το κύρος ενός τέτοιου περιορισμού δυνάμει του άρθρου 81, παράγραφος 2, ΕΚ.

46 Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που η απόφαση της Επιτροπής ως προς τη συγκέντρωση περιέχει εκτιμήσεις για τους περιορισμούς αυτούς. Ειδικότερα, στον βαθμό που, όπως υποστηρίζει η καθής, οι εκτιμήσεις αυτές έχουν μόνον ισχύ γνωμοδοτήσεως, δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο το εθνικό δικαστήριο θα κρίνει ενδεχομένως τους εν λόγω περιορισμούς.

47 Κατά την καθής, δεν ευσταθεί η επίκληση εκ μέρους των προσφευγουσών της απόφασης του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 2000, C-344/98, Masterfoods και HB (Συλλογή 2000, σ. I-11369, στο εξής: απόφαση Masterfoods), για τη στήριξη του ισχυρισμού ότι το εθνικό δικαστήριο δεσμεύεται από τις εκτιμήσεις που διατυπώνει η Επιτροπή ως προς τους εν λόγω περιορισμούς στις αποφάσεις της περί συγκεντρώσεων. Συγκεκριμένα, στην προκειμένη περίπτωση, αντίθετα προς την περίπτωση στην οποία αναφέρεται η ανωτέρω απόφαση, με την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 δεν διαπιστώθηκε καμία παράβαση, ουδαμώς κρίθηκε η νομιμότητα των δευτερευόντων περιορισμών σε σχέση με το κοινοτικό δίκαιο περί ανταγωνισμού, ενώ απλώς τροποποιήθηκε το κείμενο μιας αποφάσεως η οποία δεν θα πορούσε να εξομοιωθεί με απόφαση εφαρμογής των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ.

48 Σε κάθε περίπτωση, κατά την καθής, οι προσφεύγουσες διευρύνουν το πεδίο εφαρμογής της αποφάσεως Masterfoods. Η καθής υπενθυμίζει ότι, στη σκέψη 52 της εν λόγω αποφάσεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι, «όταν τα εθνικά δικαστήρια αποφαίνονται επί συμφωνιών ή πρακτικών που έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο αποφάσεως της Επιτροπής, δεν μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις αντίθετες από εκείνη της Επιτροπής». Το συμπέρασμα αυτό δεν μπορεί να καταλάβει και περιπτώσεις όπου το εθνικό δικαστήριο καλείται να αποφανθεί ως προς το συμβατό προς το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ περιορισμού που συμφωνήθηκε από τους μετέχοντες σε συγκέντρωση επιχειρήσεων η οποία έχει εγκριθεί από την Επιτροπή. Μια τέτοια ανάγνωση της αποφάσεως θα ισοδυναμούσε με άρνηση της παράλληλης αρμοδιότητας της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων κατά την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και θα καθιέρωνε, κακώς, σχέση υποταγής των εθνικών δικαστηρίων έναντι της Επιτροπής.

49 Η καθής προσθέτει ότι, ενόψει της κρίσεως του Πρωτοδικείου στην απόφαση Coca-Cola, θα πρέπει να γίνεται δεκτό ότι η απόφαση Masterfoods έχει την έννοια

ότι, σε περιπτώσεις όμοιες με αυτήν που οδήγησε στην απόφαση Masterfoods, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να σέβεται όχι τη νομική ερμηνεία των οικείων διατάξεων εκ μέρους της Επιτροπής, αλλά τον υποχρεωτικό χαρακτήρα του διατακτικού της αποφάσεως της Επιτροπής.

50 Σε σχέση με την κρινόμενη περίπτωση, η καθής συνάγει από τα προεκτεθέντα ότι, παρά τις εκτιμήσεις τις οποίες περιέλαβε στις αποφάσεις της 22ας Ιουνίου και της 10ης Ιουλίου 2000 ως προς τους περιορισμούς που κοινοποιήθηκαν από τους συμμετέχοντες στη συγκέντρωση ως άμεσα συνδεόμενοι και αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, εξακολουθεί να υπάρχει η δυνατότητα να κληθεί ένα εθνικό δικαστήριο να αποφανθεί ως προς τον δευτερεύοντα ή μη χαρακτήρα των περιορισμών αυτών σε σχέση με τις συγκεντρώσεις που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή. Αν το εθνικό δικαστήριο αποφάσιζε ότι ορισμένοι από τους περιορισμούς αυτούς δεν είναι δευτερεύοντες σε σχέση με την οικεία συγκέντρωση και ότι δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ, με αποτέλεσμα να είναι άκυροι, οι μετέχοντες στη συγκέντρωση θα έπρεπε να προσβάλουν την απόφαση του εν λόγω εθνικού δικαστηρίου. Στην περίπτωση αυτή, η ακυρότητα των περιορισμών θα είναι συνέπεια της αποφάσεως του εθνικού δικαστηρίου και μόνον και όχι της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000. Κατά την καθής, από τα προεκτεθέντα συνάγεται ότι, στην προκειμένη περίπτωση, οι προσφεύγουσες επικαλούνται μόνο μέλλουσες και αβέβαιες καταστάσεις για να θεμελιώσουν το έννομο συμφέρον τους για ακύρωση μέλλουσας πράξης και, ως εκ τούτου, δεν έχουν υπαρκτό και ενεστώς έννομο συμφέρον για την ακύρωση της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000 (προπαρατεθείσα στη σκέψη 28 απόφαση NBV και NVB κατά Επιτροπής, σκέψη 33).

51 Τέταρτον, η καθής αρνείται ότι η βασιμότητα του ισχυρισμού της ως προς τη νομική αξία των εκτιμήσεών της ως προς τους περιορισμούς που κοινοποιήθηκαν ως άμεσα συνδεόμενοι και αναγκαίοι για την πραγματοποίηση μιας συγκεντρώσεως, οι οποίες περιέχονται σε αποφάσεις επί θεμάτων συγκεντρώσεων, καταρρίπτεται από την πρακτική της κατά τη λήψη των εν λόγω αποφάσεων.

52 Η καθής βεβαιώνει ότι η πρακτική που ακολούθησε, αφότου εκδόθηκε ο κανονισμός 4064/89, ήταν να προβαίνει σε εκτιμήσεις ως προς τους εν λόγω περιορισμούς στις αποφάσεις της σε θέματα συγκεντρώσεων. Ωστόσο, υποστηρίζει ότι υιοθέτησε την πολιτική αυτή με μοναδικό σκοπό να μπορούν οι επιχειρήσεις να επωφελούνται από

την εμπειρία της στο ζήτημα αυτό, να συμβάλει στην ανάπτυξη θεωρίας στην επιστήμη ως προς τους δευτερεύοντες περιορισμούς και να συμπληρώσει τα ερμηνευτικά στοιχεία που δίδονται ως προς την έννοια αυτή στη σχετική με τους δευτερεύοντες περιορισμούς ανακοίνωσή της.

53 Πέμπτον, η καθής υποστηρίζει ότι η επιχειρηματολογία της ενισχύεται και από δύο ανακοινώσεις που εκδόθηκαν και δημοσιεύτηκαν μετά την έκδοση της βαλλομένης αποφάσεως.

54 Ειδικότερα, η καθής υποστηρίζει, πρώτον, ότι από την ανακοίνωσή της σχετικά με μια απλοποιημένη διαδικασία αντιμετώπισης ορισμένων συγκεντρώσεων βάσει του κανονισμού 4064/89, που δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* στις 29 Ιουλίου 2000 (ΕΕ C 217, σ. 32, στο εξής: ανακοίνωση περί της απλοποιημένης διαδικασίας), συνάγεται ότι, στο πλαίσιο των αποφάσεων που εκδίδει κατ' εφαρμογήν της εν λόγω διαδικασίας, δεν αποφαίνεται ως προς τους δευτερεύοντες περιορισμούς, γεγονός που καταδεικνύει σαφώς τον μη δεσμευτικό χαρακτήρα των εκτιμήσεων της Επιτροπής ως προς τους περιορισμούς αυτούς.

55 Δεύτερον, στο πλαίσιο της ανταπαντήσεώς της, η καθής υπέβαλε στο Πρωτοδικείο μια νέα ανακοίνωση σχετική με τους δευτερεύοντες περιορισμούς, που εκδόθηκε στις 27 Ιουνίου 2001 και δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* στις 4 Ιουλίου 2001 (ΕΕ C 188, σ. 5, στο εξής: νέα ανακοίνωση για τους δευτερεύοντες περιορισμούς). Επισημαίνει ότι, στην ανακοίνωση αυτή, τοποθετήθηκε ως εξής:

«2. [Το] νομικό πλαίσιο [του κανονισμού 4064/89, του κανονισμού 17 και των λοιπών κανονισμών που αφορούν κατ' ιδίαν κλάδους δραστηριότητας] δεν επιβάλλει στην Επιτροπή υποχρέωση να προβαίνει σε εκτίμηση των [δευτερευόντων] περιορισμών και να αποφαίνεται επίσημα σχετικά με αυτούς. Κάθε τέτοια

εκτίμηση θα είχε απλώς αναγνωριστικό χαρακτήρα, εφόσον όλοι οι περιορισμοί που πληρούν τα κριτήρια του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις καλύπτονται ήδη από το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, καθώς και από το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη φράση, του κανονισμού αυτού και, ως εκ τούτου, γίνονται εκ του νόμου δεκτοί, ανεξάρτητα από το αν εξετάζονται ρητώς στην απόφαση της Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν προτίθεται να προβαίνει πλέον σε παρόμοια εκτίμηση στις αποφάσεις της σχετικά με πράξεις συγκέντρωσης. Η προσέγγιση αυτή είναι συνεπής με τις διοικητικές πρακτικές της Επιτροπής που εφαρμόζονται από 1η Σεπτεμβρίου 2000 στις συγκεντρώσεις που αντιμετωπίζονται με απλουστευμένη διαδικασία.

3. Οι διαφορές των συμμετεχόντων στη συγκέντρωση ως προς το αν οι περιορισμοί συνδέονται άμεσα με αυτήν και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίησή της και επομένως καλύπτονται αυτοδικαίως από την απόφαση της Επιτροπής για την έγκριση της συγκέντρωσης εμπίπτουν στη δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων.»

56 Η καθής τονίζει ότι ο λόγος για τον οποίο δεν προτίθεται πλέον, από τις 27 Ιουνίου 2001, ημερομηνία εκδόσεως της εν λόγω ανακοίνωσης, να ερευνά αν οι περιορισμοί που κοινοποιούνται από τους συμμετέχοντες σε ορισμένη συγκέντρωση συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως είναι ο αυξανόμενος αριθμός κοινοποιήσεων συγκεντρώσεων και η ανάγκη απλοποιήσεως των διοικητικών διαδικασιών. Ανακοίνωσε δημόσια τη νέα αυτή πολιτική της με ανακοινωθέν Τύπου της ίδιας μέρας, που υπέβαλε στο Δικαστήριο στο πλαίσιο του υπομνήματός της ανταπαντήσεως.

57 Κατά την καθής, η παρούσα υπόθεση θα πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα της αλλαγής αυτής κατευθύνσεως. Περαιτέρω, η καθής βεβαιώνει ότι ουδέποτε θεώρησε ότι η εκτίμησή της ως προς τους περιορισμούς αυτούς στο πλαίσιο των αποφάσεών της περί συγκεντρώσεων είχε νομική βαρύτητα διαφορετική από αυτήν που περιγράφεται στα προαναφερθέντα σημεία της νέας ανακοινώσεως σχετικά με τους δευτερεύοντες περιορισμούς.

58 Οι προσφεύγουσες εκτιμούν ότι η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 παρήγαγε υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντά τους, καθόσον η Επιτροπή, τροποποιώντας την εκτίμησή της ως προς τους περιορισμούς που κοινοποιήθηκαν ως άμεσα συνδεόμενοι και αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως στο κείμενο της εν λόγω αποφάσεως, τροποποίησε και το περιεχόμενο του διατακτικού της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000.

59 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν ότι η εκτίμηση της Επιτροπής ως προς τους δευτερεύοντες περιορισμούς συνιστά απλή γνώμη. Κατά την άποψή τους, η τοποθέτηση αυτή της καθής δεν συμβιβάζεται με το γράμμα του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4064/89 ούτε με τη γενική οικονομία του εν λόγω κανονισμού. Κατά τις προσφεύγουσες, ο εκ μέρους της Επιτροπής χαρακτηρισμός ορισμένων ρητρών ως δευτερευόντων περιορισμών που συνοδεύουν τη συγκέντρωση ή, αντίθετα, ως μη δευτερευόντων περιορισμών, παράγει έννομες συνέπειες ως προς το εφαρμοστέο του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Συγκεκριμένα, οι ρήτρες που χαρακτηρίζονται ως περιέχουσες δευτερεύοντες περιορισμούς από την Επιτροπή ευρίσκονται εκτός του πεδίου εφαρμογής του εν λόγω άρθρου. Αντίθετα, οι ρήτρες που θεωρούνται ότι μπορούν να διαχωριστούν από τη συμφωνία περί συγκεντρώσεως μπορούν να υπαχθούν στη διάταξη αυτή, στον βαθμό που περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Κατά συνέπεια, η απόφαση της Επιτροπής που χαρακτηρίζει ορισμένες ρήτρες ως δευτερεύοντες περιορισμούς ισοδυναμεί, κατά τις προσφεύγουσες, από άποψη νομικών αποτελεσμάτων, με απόφαση αρνητικής πιστοποίησης, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 2 του κανονισμού 17.

60 Οι προσφεύγουσες εκτιμούν ότι, σε καμιά περίπτωση, τα εθνικά δικαστήρια δεν μπορούν να αποφανθούν ως προς τον δευτερεύοντα ή μη χαρακτήρα περιορισμών που συνδέονται με συγκέντρωση που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή, καθότι, σύμφωνα με το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89, η Επιτροπή είναι η μόνη αρμόδια να εξετάζει στο σύνολό της τις συμφωνίες συγκεντρώσεως, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού. Περαιτέρω, αναφερόμενες στην απόφαση Masterfoods, σκέψεις 50 και 51, καθώς και στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαιοδοτικών οργάνων για την εφαρμογή των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης (ΕΕ C 39, σ. 6, της 13 Φεβρουαρίου 1993), οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι, σύμφωνα με το άρθρο 10 ΕΚ, οι εθνικές αρχές και τα εθνικά δικαιοδοτικά όργανα υποχρεούνται να μη λαμβάνουν αποφάσεις που αντίκεινται στις αποφάσεις των κοινοτικών οργάνων.

61 Οι προσφεύγουσες εκτιμούν επίσης ότι έχουν γεγενημένο και ενεστώς έννομο συμφέρον για την ακύρωση της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000. Υποστηρίζουν ότι, αφότου τους κοινοποιήθηκε η εν λόγω απόφαση, βρίσκονται σε κατάσταση νομικής αβεβαιότητας που επηρεάζει άμεσα την πρόοδο της μεταξύ τους συγκεντρώσεως, καθόσον η ισορροπία και τα εμπορικά οφέλη από τη συγκέντρωση αυτή εξαρτώνται από το κύρος των περιορισμών που κοινοποιήθηκαν ως δευτερεύοντες περιορισμοί.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

62 Η καθής προβάλλει ένσταση απαραδέκτου της προσφυγής ισχυριζόμενη, αφενός, ότι η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 δεν συνιστά δυνάμενη να ακυρωθεί πράξη και, αφετέρου, ότι οι προσφεύγουσες δεν έχουν γεγενημένο και ενεστώς συμφέρον για την ακύρωση της εν λόγω αποφάσεως.

Επί της ενστάσεως απαραδέκτου λόγω μη υπάρξεως ακυρώσιμης πράξεως

— Εισαγωγή

63 Κατά πάγια νομολογία, συνιστούν πράξεις ή αποφάσεις δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 230 ΕΚ τα μέτρα των οποίων τα έννομα αποτελέσματα είναι δεσμευτικά και ικανά να επηρεάσουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας κατά τρόπο σαφή τη νομική του κατάστασή (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981, 60/81, IBM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 2639, σκέψη 9, και της 31ης Μαρτίου 1998, C-68/94 και C-30/95, Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-1375, σκέψη 62· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 4ης Μαρτίου 1999, T-87/96, Assicurazioni Generali και Unicredito κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-203, σκέψη 37· απόφαση Coca-Cola, σκέψη 77, και απόφαση M6, σκέψη 35).

64 Προκειμένου να κριθεί αν μια πράξη ή απόφαση παράγει τέτοια αποτελέσματα, είναι αναγκαίο να εξεταστεί η ουσία της (διάταξη του Δικαστηρίου της 13ης Ιουνίου 1991, C-50/90, Sunzest κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-2917, σκέψη 12· απόφαση Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής, παρατεθείσα στη σκέψη 63 ανωτέρω, σκέψη 63, και απόφαση Coca-Cola, σκέψη 78).

65 Στην προκειμένη περίπτωση, οι προσφεύγουσες ζητούν την ακύρωση της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000. Με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή τροποποίησε την αιτιολογία της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 ως προς την εκτίμηση του δευτερεύοντος ή μη χαρακτήρα των περιορισμών που κοινοποιήθηκαν από τις προσφεύγουσες στο πλαίσιο των πράξεων συγκεντρώσεως (βλ. σκέψη 11 ανωτέρω).

66 Επομένως, θα πρέπει να εξεταστεί αν, μετά από έλεγχο της ουσίας της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000, προκύπτει ότι η τροποποίηση αυτή της αιτιολογίας της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 παρήγαγε υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να επηρεάσουν τα συμφέροντα των προσφευγουσών, μεταβάλλοντας κατά σαφή τρόπο τη νομική τους κατάσταση.

67 Επ' αυτού πρέπει να επισημανθεί, κατ' αρχάς, ότι το γεγονός ότι με την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 δεν τροποποιήθηκε το διατακτικό της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 δεν αρκεί από μόνο του για να κηρυχθεί η προσφυγή απαράδεκτη. Πράγματι, μολονότι γίνεται γενικώς δεκτό ότι μόνον το διατακτικό μιας πράξεως παράγει υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα και, κατά συνέπεια, μπορεί να έχει βλαπτικές συνέπειες, δεν πρέπει να λησμονείται ότι το περιεχόμενο της αιτιολογίας μιας πράξεως πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό του περιεχομένου του διατακτικού (βλ., επ' αυτού, την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαΐου 1997, C-355/95 P, TWD κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-2549, σκέψη 21· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 22ας Οκτωβρίου 1997, T-213/95 και T-18/96, SCK και FNK κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1739, σκέψη 104, και απόφαση Coca-Cola, σκέψη 79).

68 Κατά συνέπεια, η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως μόνο στην περίπτωση που, μολονότι δεν υπήρξαν αλλαγές

στο κείμενο του διατακτικού της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000, η τροποποίηση ορισμένων σημείων της αιτιολογίας της μετέβαλε την ουσία του περιεχομένου του διατακτικού της, και τούτο επηρεάζοντας τα συμφέροντα των προσφευγουσών κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 63 ανωτέρω.

69 Οι διάδικοι προέβαλαν ως προς το ζήτημα αυτό εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις.

70 Η καθής φρονεί, κατ' ουσίαν, ότι οι εκτιμήσεις που διατύπωσε ως προς τους περιορισμούς που κοινοποιήθηκαν από τους συμμετέχοντες στη συγκέντρωση ως άμεσα συνδεομένους και αναγκαίους για την πραγματοποίηση της εν λόγω συγκεντρώσεως, τόσο στην αιτιολογία της αποφάσεώς της 22ας Ιουνίου 2000 όσο και στην αιτιολογία της αποφάσεώς της της 10ης Ιουλίου 2000, δεν αποτελούν το αναγκαίο έρεισμα του διατακτικού των αποφάσεων αυτών. Με την απόφασή της 22ας Ιουνίου 2000, κήρυξε απλώς συμβατή προς την κοινή αγορά τη συγκέντρωση που κοινοποιήθηκε από τις προσφεύγουσες, η κρίση δε αυτή δεν τροποποιήθηκε με την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000, η οποία συνιστά απολύτως ευμενή πράξη για τις προσφεύγουσες. Οι αναφερόμενες στους εν λόγω περιορισμούς σκέψεις που περιέχονταν στην αιτιολογία των δύο αυτών αποφάσεων είναι εντελώς ανεξάρτητες από την έγκριση των πράξεων συγκεντρώσεως και, κατά συνέπεια, από το διατακτικό των δύο αποφάσεων. Ειδικότερα, κατά την άποψή της, οι σχετικές διατάξεις του κανονισμού 4064/89 πρέπει να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι περιορισμοί που, αντικειμενικά, συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως καλύπτονται αυτομάτως από την απόφαση εγκρίσεως της Επιτροπής, τούτο δε ανεξάρτητα από τις εκτιμήσεις που ενδεχομένως διατυπώνει η Επιτροπή ως προς αυτούς στην αιτιολογία της αποφάσεώς της. Αντίθετα, οι περιορισμοί που, αντικειμενικά, δεν πληρούν τα κριτήρια αυτά δεν καλύπτονται από την απόφαση αυτή, συνεπεία του μη δευτερεύοντα χαρακτήρα τους. Περαιτέρω, η καθής εκτιμά ότι δεν έχει αρμοδιότητα να αποφαίνεται, κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του κανονισμού 4064/89, ως προς τον δευτερεύοντα ή μη χαρακτήρα των περιορισμών που κοινοποιούνται ως δευτερεύοντες, καθότι η δυνατότητα λήψεως μιας τέτοιας αποφάσεως παρέχεται στην Επιτροπή μόνον εφόσον ενεργεί κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του κανονισμού 17, άλλως παρέχεται στο εθνικό δικαστήριο με βάση το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Κατά συνέπεια, οι εκτιμήσεις που διατύπωσε στις αποφάσεις της 22ας Ιουνίου και της 10ης Ιουλίου 2000, σε σχέση με τους εν λόγω περιορισμούς, συνιστούν απλές γνώμες στερούμενες δεσμευτικής νομικής ισχύος οι οποίες, παρά τον ουσιώδη χαρακτήρα των τροποποιήσεων ως προς την εκτίμηση των δευτερευόντων περιορισμών, δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως.

71 Αντίθετα, οι προσφεύγουσες φρονούν, κατ' ουσίαν, ότι οι περιορισμοί που κοινοποιούνται από τους συμμετέχοντες σε συμφωνία συγκεντρώσεως ως άμεσα συνδεόμενοι και αναγκαίοι για την πραγματοποίησή της εγκρίνονται μόνον αν τους εγκρίνει η Επιτροπή στο πλαίσιο της αιτιολογίας της αποφάσεως με την οποία εγκρίνεται η συγκέντρωση αυτή καθαυτή και ότι, ως εκ τούτου, οι εκτιμήσεις που διατύπωσε η Επιτροπή ως προς τους δευτερεύοντες περιορισμούς είχαν δεσμευτικό χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, η τροποποίηση των εκτιμήσεων αυτών συνιστά βλαπτική πράξη.

72 Οι σχετικές διατάξεις του κανονισμού 4064/89, και ιδίως το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, πρέπει να ερμηνευθούν στο πλαίσιο αυτό. Αν, σύμφωνα με την άποψη που προβάλλει η καθής, οι εκτιμήσεις που διατύπωσε στην αιτιολογία των αποφάσεων της 22ας Ιουνίου και της 10ης Ιουλίου 2000 έχουν μόνο γνωμοδοτική ισχύ και στερούνται υποχρεωτικών εννόμων αποτελεσμάτων, η προσφυγή ακυρώσεως θα πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, ελλείψει ακυρώσιμης πράξεως (βλ., σχετικώς, διάταξη Sunzest κατά Επιτροπής, σκέψη 64 ανωτέρω, σκέψεις 12 έως 14). Αντίθετα, αν, όπως υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, η τροποποίηση της αιτιολογίας της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 με την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 μετέβαλε την ουσία του περιεχομένου του διατακτικού της πρώτης πράξεως, η δεύτερη απόφαση θα παραγάγει υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να επηρεάσουν τα συμφέροντα των προσφευγουσών, μεταβάλλοντας σαφώς τη νομική τους κατάσταση.

— Ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4064/89

73 Στο άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4064/89 (στο εξής: επίμαχη διάταξη) προβλέπεται ότι:

«Η απόφαση με την οποία η συγκέντρωση κηρύσσεται συμβατή με την κοινή αγορά καλύπτει και τους περιορισμούς που είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και συνδέονται άμεσα με αυτήν.»

74 Κατ' αρχάς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η χρησιμοποίηση της διατύπωσης «καλύπτει και» στις διάφορες γλωσσικές εκδοχές του κανονισμού 4064/89 ενισχύει την άποψη που υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες. Πράγματι, σύμφωνα με την κοινώς αποδιδόμενη στη διατύπωση αυτή έννοια, ο χαρακτηρισμός των περιορισμών ως αναγκαίων για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και άμεσα συνδεομένων με αυτήν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του αντικειμένου της αποφάσεως εγκρίσεως της συγκεντρώσεως, τόσο από την άποψη της εκτιμήσεως των περιορισμών όσο και από την άποψη των εννόμων αποτελεσμάτων τους.

75 Στη συνέχεια, η επίμαχη διάταξη πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα του νομοθετικού πλαισίου στο οποίο εντάσσεται.

76 Η καθής υποστηρίζει σχετικώς ότι η επίμαχη διάταξη θα πρέπει να εξεταστεί λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89. Στη διάταξη αυτή, που έχει το τίτλο «εφαρμογή του παρόντος κανονισμού», ορίζεται ότι ο «[κανονισμός 4064/89] είναι ο μόνος που εφαρμόζεται στις πράξεις συγκέντρωσης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο [του] 3, και [ότι] οι κανονισμοί 17, (ΕΟΚ) 1017/68, (ΕΟΚ) 4056/86 και (ΕΟΚ) 3975/87 δεν εφαρμόζονται, εκτός αν πρόκειται για κοινές επιχειρήσεις, που δεν έχουν κοινοτική διάσταση και που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα τον συντονισμό της συμπεριφοράς, σε θέματα ανταγωνισμού επιχειρήσεων που παραμένουν ανεξάρτητες».

77 Είναι σαφές ότι δυνάμει της διατάξεως αυτής η εφαρμογή του κανονισμού 17 και των λοιπών αφορώντων κλάδους επιχειρήσεων κανονισμών που απαριθμούνται σ' αυτήν αποκλείεται όσον αφορά τις συμβατικές ρήτρες οι οποίες, στο σύνολό τους, απαρτίζουν μια πράξη συγκεντρώσεως κοινοτικών διαστάσεων, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 3 του κανονισμού 4064/89. Αντίθετα, όπως ορθά τονίζει η καθής, άλλες συμβατικές ρήτρες που συνάπτουν ενδεχομένως οι συμμετέχοντες στο πλαίσιο της συμφωνίας αυτής ενδέχεται να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 17 και των λοιπών κανονισμών που αφορούν κατ' ιδίαν κλάδους δραστηριότητας και απαριθμούνται στο άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89, και τούτο προς εκτίμηση ενδεχομένης παραβάσεως των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ.

78 Ωστόσο, έχει σημασία να τονιστεί ότι η επίμαχη διάταξη αποτελεί, στο πλαίσιο αυτό, σημαντική εξαίρεση: ακόμη και αν οι άλλες αυτές συμβατικές ρήτρες δεν συνιστούν πράξεις συγκεντρώσεως κατά την έννοια του άρθρου 3 του κανονισμού 4064/89, μόνον ο κανονισμός αυτός — και όχι ο κανονισμός 17 και οι λοιποί κανονισμοί που απαριθμούνται στο άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89 — είναι «εφαρμοστέος» σ' εκείνες μόνον τις ρήτρες που συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίες για την πραγματοποίηση των εν λόγω πράξεων συγκεντρώσεως. Τούτο συνάγεται, εξάλλου, από την αιτιολογική σκέψη 25 του κανονισμού 4064/89, σύμφωνα με την οποία «η εφαρμογή του παρόντος κανονισμού δεν αποκλείεται όταν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις δέχονται περιορισμούς που συνδέονται άμεσα και είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης».

79 Όντως, από την ανάγνωση της επίμαχης διάταξης, σε συνδυασμό με το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89, συνάγεται ότι οι συμβατικές ρήτρες που συνιστούν περιορισμούς που συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση συγκεντρώσεως, που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή, βρίσκονται εκτός του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού 17 και των λοιπών κανονισμών που απαριθμούνται στο άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89.

80 Αν, όμως, με βάση τις διατάξεις αυτές, οι εν λόγω περιορισμοί δεν υπάγονται στους διαδικαστικούς κανόνες που προβλέπονται στον κανονισμό 17 και τους λοιπούς κανονισμούς που απαριθμούνται στο άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89, υπαγόμενοι μόνο στις διατάξεις του κανονισμού 4064/89, ο χαρακτηρισμός των ρητρών αυτών πρέπει υποχρεωτικά να χωρεί στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπεται στον κανονισμό 4064/89.

81 Κατά συνέπεια, ο χαρακτηρισμός μιας συμβατικής ρήτρας που κοινοποιείται στο πλαίσιο συγκεντρώσεως ως άμεσα συνδεομένης και αναγκαίας για την πραγματοποίησή της συνιστά «εφαρμογή» του κανονισμού 4064/89, κατά την έννοια του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού.

82 Περαιτέρω, θεσπίζοντας την επίμαχη διάταξη, ο κοινοτικός νομοθέτης δεν απέκλεισε μόνον την εφαρμογή του κανονισμού 17 και των λοιπών κανονισμών που απαριθμούνται στο άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89, όσον αφορά την εκτίμηση του χαρακτήρα των περιορισμών που κοινοποιούνται στο πλαίσιο συγκεντρώσεως ως άμεσα συνδεομένων και αναγκαίων για την πραγματοποίηση συγκεντρώσεως, αλλά και παραχώρησε στην Επιτροπή την αποκλειστική αρμοδιότητα να αποφαίνεται δεσμευτικά ως προς το ζήτημα αυτό.

83 Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο αυτό, η επίμαχη διάταξη πρέπει να εξετάζεται σε συνδυασμό με το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89, το οποίο προβλέπει ότι «[η] Επιτροπή είναι αποκλειστικά αρμόδια για τη λήψη των αποφάσεων που προβλέπει ο παρών κανονισμός, με την επιφύλαξη του ελέγχου εκ μέρους του Δικαστηρίου». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει σαφώς ότι η αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής όσον αφορά τον έλεγχο των συγκεντρώσεων δεν περιορίζεται μόνο στις αποφάσεις περί του συμβατού των συγκεντρώσεων, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού 4064/89, αλλά εκτείνεται και σε όλες τις πράξεις με δεσμευτικά αποτελέσματα που καλείται να λάβει η Επιτροπή κατ' «εφαρμογή» του κανονισμού 4064/89. Η ερμηνεία αυτή του άρθρου 21, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89 επιβεβαιώνεται από την αιτιολογική σκέψη 26 του ιδίου κανονισμού, σύμφωνα με την οποία «η Επιτροπή πρέπει να διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα για την εφμαρμογή του παρόντος κανονισμού [...]».

84 Περαιτέρω, η καθής δεν μπορεί να επικαλεστεί λυσιτελώς το άμεσο αποτέλεσμα του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ για να στηρίξει τον ισχυρισμό ότι εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να αποφανθεί ως προς το αν ορισμένοι περιορισμοί συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση συγκεντρώσεως την οποία έχει εγκρίνει η Επιτροπή, χωρίς να δεσμεύεται από τις εκτιμήσεις που η τελευταία διατύπωσε επί του ζητήματος, στο πλαίσιο της αιτιολογίας της αποφάσεώς της με την οποία ενέκρινε τη συγκέντρωση.

85 Είναι όντως αληθές ότι, όπως τονίζει η καθής, το περιεχόμενο της εννοίας των άμεσα συνδεομένων και αναγκαίων για την πραγματοποίηση συγκεντρώσεως συμβατικών ρητρών προσδιορίστηκε, στον χώρο του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, στο πλαίσιο του άρθρου 81 ΕΚ (βλ., ιδίως, απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Ιουλίου

1985, 42/84, Remia κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 2545, και απόφαση Μ6). Η ανάλυση αυτή, παρά το ότι γίνεται στο πλαίσιο του κανονισμού 4064/89, συνιστά «πράξη ερμηνείας του άρθρου 81 ΕΚ», δεδομένου ότι ο κανονισμός 4064/89 εκδόθηκε με βάση, ιδίως, το άρθρο 83 ΕΚ, που αποτελεί το νομικό έρεισμα για την έκδοση κανονισμών ή οδηγιών που αποσκοπούν στην εφαρμογή των αρχών που θέτει, ειδικότερα, το άρθρο 81 ΕΚ.

86 Ωστόσο, η καθής παραβλέπει το γεγονός ότι, παρεμβάλλοντας την επίμαχη διάταξη στο άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89, ο κοινοτικός νομοθέτης δημιούργησε μια ειδική νομική βάση για τον χαρακτηρισμό των άμεσα συνδεομένων και αναγκαίων για την πραγματοποίηση συγκέντρωσης περιορισμών που κοινοποιούνται ως τέτοιοι στο πλαίσιο μιας πράξεως συγκεντρώσεως.

87 Ενόψει της αποκλειστικής αρμοδιότητας που έχει παραχωρηθεί στην Επιτροπή όσον αφορά τον έλεγχο των συγκεντρώσεων κοινοτικών διαστάσεων, αρμοδιότητας που περιλαμβάνει και την κρίση ως προς τον χαρακτηρισμό των κοινοποιουμένων από τους συμμετέχοντες στη συγκέντρωση περιορισμών ως περιορισμών που συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, η επιχειρηματολογία των διαδίκων επί της εφαρμογής των αρχών που διατύπωσε το Δικαστήριο στην απόφαση Masterfoods είναι αλυσιτελής. Πράγματι, οι αρχές αυτές αφορούν μόνο νομικές καταστάσεις που χαρακτηρίζονται από την ύπαρξη παράλληλης αρμοδιότητας της Επιτροπής και των εθνικών δικαιοδοτικών οργάνων.

88 Η ανάλυση αυτή επιβεβαιώνεται και από άλλες διατάξεις.

89 Κατ' αρχάς, όσον αφορά τις διατάξεις που διέπουν την κοινοποίηση των συγκεντρώσεων, υπενθυμίζεται (βλ. σκέψη 2 ανωτέρω) ότι, στο σημείο 11.1 του «εντύπου CO», υπόδειγμα του οποίου περιέχεται στο παράρτημα του κανονισμού 447/98 και το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του εν λόγω κανονισμού, αναφέρεται ότι, «[εάν] τα μέρη που συμμετέχουν στη συγκέντρωση ή και άλλα εμπλεκόμενα μέρη [...]

αποδέχονται δευτερεύοντες περιορισμούς που συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, οι περιορισμοί αυτοί εξετάζονται μαζί με την ίδια τη συγκέντρωση». Στο πλαίσιο αυτό, οι συμμετέχοντες στη συγκέντρωση καλούνται να «αναφέρ[ουν] κάθε δευτερεύοντα περιορισμό στις συμφωνίες που υποβάλλονται με την κοινοποίηση, ως προς τον οποίο [ζητούν] να γίνει εκτίμηση σε συνδυασμό με τη συγκέντρωση» και να «[εξηγήσουν] γιατί οι περιορισμοί αυτοί συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης».

90 Με βάση τις διατάξεις αυτές, όταν οι συμμετέχοντες σε πράξη συγκεντρώσεως κοινοποιούν στην Επιτροπή συμβατικές ρήτρες ως περιορισμούς που συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως, οι ρήτρες αυτές πρέπει να θεωρούνται αναπόσπαστο τμήμα της κοινοποιήσεως της πράξεως συγκεντρώσεως. Όταν δε υποβάλλεται στην Επιτροπή συγκεκριμένη και σαφής αίτηση επί αντικειμένου της αρμοδιότητάς της, η Επιτροπή έχει την υποχρέωση να παρέχει επαρκή απάντηση (βλ., επ' αυτού, σε σχέση με αίτηση που υποβλήθηκε με βάση το άρθρο 3, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 17, την απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 1977, 26/76, Metro κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1977, σ. 567, σκέψη 13· βλ., επίσης, απόφαση M6, σκέψη 36). Κατά συνέπεια, οι εν λόγω διατάξεις επιβεβαιώνουν ότι οι εκτιμήσεις της Επιτροπής που περιέχονται στην αιτιολογία της εγκριτικής της αποφάσεως ως προς τους περιορισμούς αυτούς έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα όπως και η έγκριση της συγκεντρώσεως.

91 Δεύτερον, αντίθετα με τα υποστηριζόμενα από την καθής, το άρθρο 10, παράγραφος 6, του κανονισμού 4064/89, σύμφωνα με το οποίο, αν δεν έχει λάβει απόφαση εντός των τασσομένων προθεσμιών, «θεωρείται ότι η συγκέντρωση είναι σύμφωνα με την κοινή αγορά», δεν μπορεί να προβληθεί λυσιτελώς προς υποστήριξη της απόψεώς της.

92 Πράγματι, και αν ακόμη υποτεθεί ότι η εν λόγω διάταξη έπρεπε να ερμηνευθεί σύμφωνα με τα υποστηριζόμενα από την καθής (βλ. σκέψη 41 ανωτέρω), στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή, εκτός του ότι ενέκρινε τη συγκέντρωση με την

απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000, που εκδόθηκε εντός των ταχθεισών προθεσμιών, με την ίδια απόφαση, αποφάνθηκε με σαφήνεια ως προς το ζήτημα του χαρακτηρισμού των κοινοποιηθέντων ως δευτερευόντων ή μη δευτερευόντων περιορισμών σε σχέση με τη συγκέντρωση.

93 Τρίτον, μολονότι είναι γεγονός ότι στον κανονισμό 4064/89 καθιερώνεται ρητώς, στο άρθρο 18, το δικαίωμα των εμπλεκομένων επιχειρήσεων — μεταξύ των οποίων συναριθμούνται οι κοινοποιούσες επιχειρήσεις — να εκθέτουν τις απόψεις τους πριν από την έκδοση μιας σειράς αποφάσεων που προβλέπονται στη διάταξη αυτή και ότι στην ίδια αυτή διάταξη δεν γίνεται μνεία της αποφάσεως που λαμβάνεται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 4064/89, σε αντίθεση με τα υποστηριζόμενα από την καθής, το στοιχείο αυτό δεν αποδεικνύει κατ' ανάγκη ότι ο χαρακτηρισμός ενός περιορισμού ως δευτερεύοντος ή μη δευτερεύοντος δεν έχει δεσμευτικά αποτελέσματα.

94 Υπενθυμίζεται, στο πλαίσιο αυτό, ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο οποιασδήποτε διαδικασίας που κινείται κατά ενός προσώπου και ενδέχεται να καταλήξει στην έκδοση βλαπτικής πράξεως για το πρόσωπο αυτό συνιστά θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου που πρέπει να τηρείται ακόμη και στις περιπτώσεις που δεν υφίσταται σχετική ειδική ρύθμιση (απόφαση Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής, παρατεθείσα στη σκέψη 63 ανωτέρω, σκέψη 174· αποφάσεις του Πρωτοδικείου Assicurazioni Generali και Unicredito κατά Επιτροπής, παρατεθείσα στη σκέψη 63 ανωτέρω, σκέψη 88, και της 10ης Μαΐου 2001, Τ-186/97, Τ-187/97, Τ-190/97 έως Τ-192/97, Τ-210/97, Τ-211/97, Τ-216/97 έως Τ-218/97, Τ-279/97, Τ-280/97, Τ-293/97 και Τ-147/99, Kaufring κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-1337, σκέψη 151). Κατά συνέπεια, το άρθρο 18 του κανονισμού 4064/89 δεν μπορεί να περιορίσει οριστικώς την άσκηση του δικαιώματος αυτού, όπως είχε ήδη την ευκαιρία να κρίνει το Πρωτοδικείο στην απόφασή του Assicurazioni Generali και Unicredito κατά Επιτροπής, παρατεθείσα στη σκέψη 63 ανωτέρω, σκέψεις 88 και 89, όπου το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', απόφαση, με την οποία η Επιτροπή αποφασίζει ότι η κοινοποιηθείσα συμφωνία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 4064/89, δεν μνημονεύεται στο άρθρο 18 του εν λόγω κανονισμού, αλλά ότι η Επιτροπή, παρά ταύτα, είχε υποχρέωση, υπό τις ειδικές περιστάσεις της οικείας υποθέσεως, να παράσχει στα εμπλεκόμενα μέρη την υποχρέωση να εκθέσουν τις απόψεις τους προτού εκδώσει την απόφασή της.

95 Τέλος, πρέπει να εξεταστεί ο σκοπός της επίμαχης διάταξης.

96 Επ' αυτού πρέπει να παρατηρηθεί, κατ' αρχάς, ότι οι προπαρασκευαστικές εργασίες για την έκδοση των κανονισμών 4064/89 και 1310/97, τις οποίες η καθής υπέβαλε στο Πρωτοδικείο στο πλαίσιο της οργανώσεως της διαδικασίας, δεν ενισχύουν την άποψη που υποστηρίζει η Επιτροπή εν προκειμένω. Αντίθετα, από τα κείμενα αυτά προκύπτει ότι, όπως βεβαίωσαν οι διάδικοι κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, σε κανένα στάδιο των διαπραγματεύσεων και της προπαρασκευής των κανονισμών αυτών, δεν τέθηκε το ζήτημα των αρμοδιοτήτων και των υποχρεώσεων της Επιτροπής που απορρέουν από την επίμαχη διάταξη.

97 Αντίθετα, όπως συνάγεται από τις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 4064/89, και ιδίως τις σκέψεις 7 και 17, και όπως έχει ήδη κατ' επανάληψη διαπιστωθεί από το Πρωτοδικείο, ο κύριος σκοπός του κανονισμού αυτού είναι να εξασφαλίσει τον αποτελεσματικό έλεγχο των συγκεντρώσεων και την ασφάλεια δικαίου για τις επιχειρήσεις επί των οποίων εφαρμόζεται (απόφαση του Πρωτοδικείου της 28ης Οκτωβρίου 1993, T-83/92, Zunis Holding κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-1169, σκέψη 26· διάταξη του Προέδρου του Πρωτοδικείου της 2ας Δεκεμβρίου 1994, T-322/94 R, Union Carbide κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-1159, σκέψη 36· βλ. επίσης την απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Μαρτίου 1994, T-3/93, Air France κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-121, σκέψη 48· απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Νοεμβρίου 1997, T-290/94, Kaysersberg κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-2137, σκέψη 109).

98 Θα πρέπει να παρατηρηθεί στο σημείο αυτό ότι, όπως τόνισε η ίδια η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της για τους δευτερεύοντες περιορισμούς (βλ. σημείο I 6), η απάντηση στο ερώτημα αν ένας περιορισμός «συνδέεται άμεσα και είναι αναγκαίος για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης» δεν μπορεί να δοθεί με γενικό τρόπο. Κατά συνέπεια, η εκτίμηση ως προς τον χαρακτήρα ενός περιορισμού ως άμεσα συνδεομένου και αναγκαίου για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση προϋποθέτει πολύπλοκες οικονομικές εκτιμήσεις ως προς τις οποίες η αρμόδια αρχή έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια (βλ., σχετικώς, την απόφαση Remia κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 85 ανωτέρω, και απόφαση M6, σκέψη 114).

99 Όπως επισήμανε επίσης η Επιτροπή στην εν λόγω ανακοίνωση (βλ. σημείο II 5), στο κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού, προκειμένου να διαπιστωθεί αν συγκεκριμένοι περιορισμοί μπορούν να θεωρηθούν ως άμεσα συνδεόμενοι και αναγκαίοι για την πραγματοποίηση μιας συγκέντρωσης, πρέπει, ιδίως, να εξετάζεται αν οι εν λόγω περιορισμοί είναι αντικειμενικά αναγκαίοι για την πραγματοποίηση μιας συγκεντρώσεως, υπό την έννοια ότι, «ελλείψει αυτών, η συγκέντρωση δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ή θα επραγματοποιείτο υπό πολύ πιο αβέβαιες συνθήκες, θα συνεπαγόταν ουσιωδώς υψηλότερο κόστος, θα καθυστερούσε πολύ περισσότερο ή θα είχε πολύ λιγότερες πιθανότητες επιτυχίας» (βλ. ομοίως απόφαση M6, σκέψη 109).

100 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι περιορισμοί που συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση μιας συγκέντρωσης θα πρέπει να θεωρούνται, από οικονομικής απόψεως, ως άρρηκτα συνδεδεμένοι με τη συγκέντρωση αυτή.

101 Αν, όμως, όπως υποστηρίζει η καθής, ο χαρακτηρισμός των περιορισμών αυτών ως δευτερευόντων ή μη στην αιτιολογία της αποφάσεως περί εγκρίσεως της συγκεντρώσεως δεν επέτρεπε στους μετέχοντες στη συγκέντρωση να τύχουν του πλεονεκτήματος της ασφάλειας δικαίου που πρέπει να συνοδεύει μια απόφαση περί εγκρίσεως συγκεντρώσεως, ο κανονισμός 4064/89 θα εστερείτο, εν μέρει, της πρακτικής αποτελεσματικότητάς του. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση αυτή, οι συμμετέχοντες σε πράξη συγκεντρώσεως δεν θα είχαν το πλεονέκτημα της ασφαλείας του δικαίου ως προς το σύνολο της συγκεντρώσεως, μολονότι, όταν πληρούνται όντως οι προϋποθέσεις που προβλέπει η επίμαχη διάταξη, το συνολικό πλέγμα των σχέσεων που απαρτίζουν τη συγκέντρωση αναγνωρίζεται ότι δεν μπορεί από οικονομικής απόψεως να κατατμηθεί.

102 Κατά συνέπεια, μολονότι είναι αληθές ότι τα μέρη που μετέχουν στην πράξη συγκεντρώσεως τροποποιούν τη δομή των επιχειρήσεών τους μόνο βάσει των συμβατικών ρητρών που απαρτίζουν την πράξη της συγκεντρώσεως αυτή καθαυτή, με αποτέλεσμα μεταβολές που μπορούν δύσκολα να ανατραπούν, γεγονός που δημιουργεί αυξημένη ανάγκη ασφαλείας δικαίου για τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις (βλ., σχετικώς, απόφαση Air France κατά Επιτροπής, παρατεθείσα στη σκέψη 97 ανωτέρω, σκέψη 48), στο παρόν στάδιο εξελίξεως της εφαρμοστέας νομοθεσίας, το πλεονέκτημα της ασφαλείας δικαίου πρέπει να θεωρείται ότι εκτείνεται και στις

συμβατικές ρήτρες που έχουν χαρακτηριστεί ως περιορισμοί που συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση μιας συγκεντρώσεως στην αιτιολογία της αποφάσεως περί εγκρίσεως.

103 Επομένως, χωρίς να είναι ανάγκη να εξεταστεί αν, γενικώς, η εκτίμηση των περιορισμών αυτών μπορεί να χωρήσει λυσιτελώς εκτός του πλαισίου εξέτασης της συγκέντρωσης αυτής καθαυτής, θα πρέπει εν κατακλείδι να γίνει δεκτό ότι, παρεμβάλλοντας την επίμαχη διάταξη στο άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89, ο κοινοτικός νομοθέτης αποσκοπούσε στην καθιέρωση ενός συστήματος λήψεων αποφάσεων που επιτρέπει στους συμμετέχοντες σε πράξη συγκεντρώσεως κατά την έννοια του άρθρου 3 του εν λόγω κανονισμού να τυγχάνουν, έναντι του αυστηρού καθεστώτος που θεσπίζεται στα άρθρα 4 και 7 του εν λόγω κανονισμού, της υποχρεώσεως κοινοποιήσεως και του ανασταλτικού αποτελέσματος της υποχρεώσεως αυτής, του πλεονεκτήματος της ασφαλείας δικαίου όχι μόνον ως προς τη συγκέντρωση αυτή καθαυτή, αλλά και ως προς τους περιορισμούς που κοινοποιούνται από τους συμμετέχοντες στη συγκέντρωση ως άμεσα συνδεομένους και αναγκαίους για την πραγματοποίησή της.

104 Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι το να επιβληθεί στους συμμετέχοντες σε μια συγκέντρωση η υποχρέωση να προβαίνουν, προκειμένου να τύχουν του πλεονεκτήματος της ασφαλείας δικαίου ως προς τους περιορισμούς που θεωρούν άρρηκτα συνδεδεμένους από οικονομικής απόψεως με τη συγκέντρωση, στην κοινοποίηση των εν λόγω περιορισμών κατ' εφαρμογήν άλλων διατάξεων, και ιδίως του κανονισμού 17, παράλληλα με την κοινοποίηση δυνάμει του κανονισμού 4064/89, θα αντέκειτο στην αρχή της αποτελεσματικότητας του ελέγχου των συγκεντρώσεων κοινοτικών διαστάσεων. Άλλωστε, στην εισαγωγή της ανακοινώσεώς της σχετικά με τους δευτερεύοντες περιορισμούς, η Επιτροπή τόνισε ότι «δεν θα υφίστανται παράλληλες διαδικασίες ενώπιον της Επιτροπής, η μια για τον έλεγχο της συγκεντρώσεως στα πλαίσια του κανονισμού [4064/89] και η άλλη για την εφαρμογή των άρθρων [81 ΕΚ και 82 ΕΚ] σε σχέση με τους δευτερεύοντες περιορισμούς που συνοδεύουν τη συγκέντρωση».

105 Ως εκ περισσού, αν προστεθεί ότι, με την απόφασή της της 22ας Ιουνίου 2000, η Επιτροπή έκρινε ότι όλες οι επιχειρήσεις που δημιουργήθηκαν ή υπέστησαν μεταβολές συνεπεία της συγκεντρώσεως συνιστούσαν κοινές επιχειρήσεις πληρούσες

μόνιμα όλες τις λειτουργίες μια αυτόνομης οικονομικής ενότητας, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 4064/89. Όμως, στην ανακοίνωσή της σχετικά με την έννοια των λειτουργικά αυτόνομων κοινών επιχειρήσεων βάσει του κανονισμού 4064/89 (ΕΕ 1998, C 66, σ. 1), η Επιτροπή ανέφερε ότι, στο πλαίσιο του ελέγχου των συγκεντρώσεων, αφενός, εξετάζει, δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 4, του κανονισμού 4064/89 και σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 81, παράγραφοι 1 και 3, ΕΚ, αν και σε ποιο βαθμό οι σχετικές συμφωνίες έχουν ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού μέσω του συντονισμού της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των συμμετεχόντων στη συγκέντρωση και, αφετέρου, αξιολογεί τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως «στο πλαίσιο της ίδιας της διαδικασίας με αυτήν που αφορά τη συγκέντρωση αυτή καθαυτή» (σημείο 16 της ανακοινώσεως).

106 Από τα προεκτεθέντα συνάγεται ότι, στο παρόν στάδιο εξελίξεως της εφαρμοστέας νομοθεσίας, η ερμηνεία της επίμαχης διάταξης την οποία υιοθέτησε η καθής πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν συμβιβάζεται με τον κύριο σκοπό του κανονισμού 4064/89, που είναι να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του ελέγχου των συγκεντρώσεων και η ασφάλεια δικαίου για τις επιχειρήσεις που διέπονται από τις διατάξεις του.

107 Υπό τις συνθήκες αυτές, η καθής δεν μπορεί να ισχυριστεί βασίμως ότι ο κανονσμός 4064/89 της επιβάλλει αυστηρές προθεσμίες για την έκδοση των αποφάσεών της περί του συμβατού των συγκεντρώσεων με την κοινή αγορά, προθεσμίες που δεν της επιτρέπουν να αποφανθεί λυσιτελώς για τους δευτερεύοντες περιορισμούς και ότι, κατά συνέπεια, πρέπει να απλοποιήσει τη διαδικασία και να την επικεντρώσει στα ουσιώδη σημεία του ελέγχου του συμβατού, δηλαδή στον έλεγχο που προβλέπεται στο άρθρο 2 του εν λόγω κανονισμού, σύμφωνα με το οποίο πρέπει να εκτιμά αν η συγκέντρωση δημιουργεί ή ενισχύει δεσπόζουσα θέση.

108 Συγκεκριμένα, αφενός, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή προέβη, εντός των προθεσμιών που επιβάλλει ο κανονισμός 4064/89, σε λεπτομερή ανάλυση του χαρακτήρα των διαφόρων περιορισμών που της κοινοποιήθηκαν από τις προσφεύγουσες στο πλαίσιο της συγκεντρώσεως ως άμεσα συνδεομένων και αναγκαίων για την πραγματοποίησή της. Αφετέρου, μολονότι το Πρωτοδικείο είχε κατά το παρελθόν την ευκαιρία να τονίσει ότι η γενική οικονομία

του κανονισμού 4064/89 χαρακτηρίζεται από την ανάγκη ταχείας διεκπεραιώσεως της διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 28ης Απριλίου 1999, T-221/95, Endemol κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-1299, σκέψη 68, και Kaysersberg κατά Επιτροπής, παρατεθείσα στη σκέψη 97 ανωτέρω, σκέψη 113), ωστόσο, όπως έγινε δεκτό στη σκέψη 101 ανωτέρω, η υποστηριζόμενη από την καθής ερμηνεία θα στερούσε τους συμμετέχοντες σε μια συγκέντρωση ενός μέρους των πλεονεκτημάτων που τους παρέχει ο κανονισμός 4064/89. Δεν επιτρέπεται δε η καθής να επικαλείται διοικητικής φύσεως δυσχέρειες, όσο σημαντικές και αν είναι αυτές, για να καταστήσει εν μέρει τον κανονισμό 4064/89 κενό περιεχομένου. Εναπόκειται αποκλειστικά στο αρμόδιο κοινοτικό νομοθετικό όργανο να τροποποιήσει, ενδεχομένως, μετά από πρόταση της Επιτροπής, τις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού.

109 Με βάση όλα όσα προηγήθηκαν, το Πρωτοδικείο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, λαμβανομένου υπόψη του γράμματος και του νομοθετικού πλαισίου καθώς και των συνθηκών θεσπίσεως και του σκοπού της επίμαχης διάταξης, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι κατά την ορθή ερμηνεία της, οσάκις, όπως στην προκειμένη περίπτωση όπου, στην αιτιολογία της αποφάσεως περί εγκρίσεως μιας συγκεντρώσεως, η Επιτροπή χαρακτηρίζει τους κοινοποιηθέντες από τα μέρη περιορισμούς ως δευτερεύοντες, μη δευτερεύοντες ή δευτερεύοντες περιορισμούς περιορισμένης διάρκειας, δεν διατυπώνει απλή γνώμη στερούμενη δεσμευτικής ισχύος, αλλά, αντίθετα, προβαίνει σε νομικές εκτιμήσεις οι οποίες, δυνάμει της επίμαχης διάταξης, είναι καθοριστικές για το διατακτικό της αποφάσεώς της.

— Εφαρμογή στη συγκεκριμένη περίπτωση

110 Με την απόφασή της της 10ης Ιουλίου 2000, η Επιτροπή τροποποίησε την εκτίμησή της για τους περιορισμούς που κοινοποιήθηκαν από τους μετέχοντες στη συγκέντρωση ως άμεσα συνδεομένους και αναγκαίους για την πραγματοποίηση της εν λόγω συγκεντρώσεως, που περιείχε η απόφασή της της 22ας Ιουνίου 2000, κατά τρόπο δυσμενή για τα συμφέροντα των προσφευγουσών. Πράγματι, ορισμένοι από τους περιορισμούς που είχαν εγκριθεί με την απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 για όλη τη διάρκεια που αναφερόταν στην κοινοποίηση ή για μέρος αυτής δεν εγκρίνονται πλέον, δυνάμει της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000, ή εγκρίνονται μόνο για

διάρκεια βραχύτερη αυτής που καθοριζόταν αρχικά. Κατά συνέπεια, με βάση την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 και σε αντίθεση με τα προβλεπόμενα στην απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000, οι εν λόγω περιορισμοί ενδέχεται όχι μόνο να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 17, αλλά και να καταστούν αντικείμενο δίκης ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, με σκοπό την αξιολόγηση ενδεχομένης παραβάσεως του κοινοτικού και του εθνικού δικαίου του ανταγωνισμού.

111 Κατά συνέπεια, ορθώς υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες ότι, από της κοινοποιήσεως της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000, η ασφάλεια δικαίου της οποίας απολαύουν έχει περιοριστεί σε σχέση με το καθεστώς που ίσχυε μετά την έκδοση της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000. Η μεταβολή αυτή μπορεί, όπως υποστήριξαν οι προσφεύγουσες χωρίς να διαψευσθούν επ' αυτού από την καθής, να επηρεάσει τους υπολογισμούς για την απόδοση των επενδύσεων, με βάση τους οποίους οι ενδιαφερόμενοι προχώρησαν στη σύναψη των κοινοποιηθεισών συμφωνιών.

112 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 παρήγαγε δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να επηρεάσουν τα συμφέροντα των προσφευγουσών, καθ' ότι τροποποίησαν σαφώς τη νομική τους κατάσταση.

113 Το συμπέρασμα αυτό δεν κλονίζεται από την επιχειρηματολογία που βασίζεται στις δύο ανακοινώσεις της Επιτροπής, ήτοι στην ανακοίνωση περί της απλοποιημένης διαδικασίας και στη νέα ανακοίνωση περί των δευτερευόντων περιορισμών (βλ. σκέψεις 54 και 55 ανωτέρω). Πράγματι, πρέπει να επισημανθεί ότι, πέραν του ότι οι εν λόγω πράξεις δημοσιεύθηκαν μετά την έκδοση της βαλλομένης αποφάσεως, επιπλέον, δεν μπορούν, από μόνες τους, να επηρεάσουν την ερμηνεία των οικείων διατάξεων από το κοινοτικό δικαστήριο, όπως άλλωστε ρητώς τονίζεται στο σημείο 5 της νέας ανακοινώσεως περί των δευτερευόντων περιορισμών.

114 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί ο πρώτος ισχυρισμός περί απαραδέκτου.

Επί του ισχυρισμού περί απαραδέκτου που στηρίζεται στην έλλειψη γεγενημένου και ενεστώτος συμφέροντος των προσφευγουσών για ακύρωση της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000

115 Υπενθυμίζεται ότι προσφυγή ακυρώσεως που ασκείται από φυσικό ή νομικό πρόσωπο είναι παραδεκτή εφόσον ο προσφεύγων έχει συμφέρον για την ακύρωση της βαλλομένης πράξεως. Τέτοιο συμφέρον υφίσταται μόνον εφόσον η ακύρωση της πράξεως αυτή καθαυτή μπορεί να έχει έννομες συνέπειες (απόφαση του Πρωτοδικείου της 25ης Μαρτίου 1999, Τ-102/96, Gencor κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-753, σκέψη 40).

116 Στην προκειμένη περίπτωση, δεν αμφισβητείται ότι η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 τροποποίησε σημαντικά και δυσμενώς για τα συμφέροντα των προσφευγουσών την εκτίμηση των διαφόρων περιορισμών που κοινοποιήθηκαν απ' αυτές στο πλαίσιο της συγκεντρώσεως. Επομένως, ενόψει των όσων έγιναν δεκτά στη σκέψη 109 ανωτέρω, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 μετέβαλε τη νομική κατάσταση των προσφευγουσών και ότι, σε αντίθεση με τα υποστηριζόμενα από την καθής (βλ. σκέψη 50 ανωτέρω), η μεταβολή αυτή δεν εξαρτάται από ενδεχόμενη εκτίμηση εθνικού δικαστήριου. Κατά συνέπεια, οι προσφεύγουσες μπορούν να θεμελιώσουν έννομο συμφέρον για την άσκηση προσφυγής καθ' ότι, αν ακυρωθεί η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000, θα βρεθούν και πάλι στην ευνοϊκότερη για αυτές έννομη κατάσταση που δημιούργησε η απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000.

117 Επομένως, και ο ισχυρισμός αυτός περί απαραδέκτου πρέπει να απορριφθεί.

118 Από τα προηγηθέντα συνάγεται ότι η παρούσα προσφυγή ασκείται παραδεκτώς.

Επί της ουσίας

119 Οι προσφεύγουσες επικαλούνται, κυρίως, την έλλειψη αρμοδιότητας της Επιτροπής προς έκδοση της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000. Επικουρικώς, επικαλούνται την παραβίαση, πρώτον, των αρχών της ασφαλείας δικαίου, της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων, δεύτερον, της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως και, τρίτον, των δικαιωμάτων άμυνας. Επικουρικώς, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλματα κατά την εκτίμηση των περιορισμών που κοινοποιήθηκαν από τους συμμετέχοντες στη συγκέντρωση ως άμεσα συνδεομένων και αναγκαίων για την πραγματοποίηση της εν λόγω συγκεντρώσεως καθώς και ότι η βαλλόμενη απόφαση περιέχει προφανές σφάλμα εκτιμήσεως.

Ως προς την έλλειψη αρμοδιότητας της Επιτροπής προς έκδοση της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000

Επιχειρήματα των διαδίκων

120 Κατά τις προσφεύγουσες, η Επιτροπή δεν ήταν αρμόδια να εκδώσει τη βαλλόμενη απόφαση για δύο λόγους.

121 Πρώτον, οι προσφεύγουσες επισημαίνουν ότι η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 υπογράφηκε και κοινοποιήθηκε στους ενδιαφερομένους δεκαπέντε ημέρες και πλέον μετά τη λήξη της προθεσμίας του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89. Ενόψει δε του ότι οι κανόνες περί προθεσμιών που περιέχονται στον κανονισμό 4064/89 πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται αυστηρά (απόφαση Kaysersberg κατά Επιτροπής, παρατεθείσα στη σκέψη 97 ανωτέρω, σκέψη 113), οι προσφεύγουσες θεωρούν ότι η Επιτροπή δεν είχε πλέον αρμοδιότητα ratione temporis για την έκδοση της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000. Εκτιμούν, άλλωστε, ότι η Επιτροπή δεν είχε αρμοδιότητα ούτε για την ανάκληση της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000, δεδομένου ότι μια απόφαση που εκδίδεται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89 μπορεί να ανακληθεί μόνον υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 6, παράγραφος 3, του κανονισμού 4064/89, δηλαδή μόνον αν η απόφαση στηρίζεται σε ανακριβή στοιχεία, η έκδοσή της επιτεύχθηκε με απατηλά μέσα ή αν τα εμπλεκόμενα μέρη παραβαίνουν μια υποχρέωση που συνοδεύει την απόφαση. Οι προσφεύγουσες πάντως τονίζουν ότι η διάταξη αυτή δεν βρίσκει εφαρμογή εν προκειμένω και η Επιτροπή ούτε καν την επικαλέστηκε στη βαλλόμενη απόφαση.

122 Δεύτερον, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι, εκδίδοντας την απόφασή της της 22ας Ιουνίου 2000, που κοινοποιήθηκε στους συμμετέχοντες στη συγκέντρωση αυθημερόν, η Επιτροπή περάτωσε τη διαδικασία και εξάντλησε την αρμοδιότητά της που απορρέει από το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 4064/89. Κατά συνέπεια, κατά τις προσφεύγουσες, η Επιτροπή δεν ήταν πλέον αρμόδια να εκδώσει τη βαλλόμενη απόφαση με βάση την ίδια διάταξη.

123 Η καθής απορρίπτει και τα δύο σκέλη του ισχυρισμού αυτού παραπέμποντας, κυρίως, στα επιχειρήματά της περί ελλείψεως δεσμευτικών αποτελεσμάτων της «γνώμης» της ως προς τους δευτερεύοντες περιορισμούς. Επικουρικώς, η καθής υποστηρίζει ότι, σε κάθε περίπτωση, ήταν αρμόδια να ανακαλέσει την απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

124 Εν πρώτοις, πρέπει να διευκρινιστεί το ζήτημα της νομικής φύσεως της βαλλομένης αποφάσεως.

125 Γίνεται δεκτό από τους διαδίκους ότι, παρά το γεγονός ότι η Επιτροπή αιτιολόγησε την έκδοση της βαλλομένης πράξεως επικαλούμενη την ανάγκη να επιφέρει «φραστικές αλλαγές» στην απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 προκειμένου να διορθώσει ένα λάθος χειρισμού που έλαβε χώρα κατά την έκδοση της τελευταίας αυτής αποφάσεως, η βαλλόμενη απόφαση επιφέρει ουσιώδη τροποποίηση στην ανάλυση της Επιτροπής που περιέχεται στην αιτιολογία της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 ως προς τον χαρακτήρα των κοινοποιηθέντων περιορισμών ως περιορισμών που συνδέονταν άμεσα και ήταν αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, αφήνοντας αμετάβλητο το διατακτικό της αρχικής αποφάσεως.

126 Κατά συνέπεια, ενόψει του δεσμευτικού χαρακτήρα της αναλύσεως αυτής στο πλαίσιο της αιτιολογίας μιας αποφάσεως περί εγκρίσεως συγκεντρώσεως (βλ. το τμήμα που εξετάζεται το παραδεκτό ανωτέρω), η βαλλόμενη απόφαση συνιστά απόφαση περί μερικής ανακλήσεως, με αναδρομικά αποτελέσματα, της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000.

127 Κατά συνέπεια, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να επικαλεσθούν βασίμως την προθεσμία του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89 σε σχέση με την απόφαση αυτή, καθ' ότι η εν λόγω προθεσμία ισχύει για «τις αποφάσεις που προβλέπονται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, [του παρόντος κανονισμού]» και όχι για την απόφαση ανακλήσεως μιας τέτοιας αποφάσεως, με αναδρομικά αποτελέσματα.

128 Στη συνέχεια, πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή είχε αρμοδιότητα να εκδώσει την εν λόγω απόφαση περί μερικής ανακλήσεως, με αναδρομικά αποτελέσματα, της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000.

129 Επ' αυτού, οι προσφεύγουσες ορθώς παρατηρούν ότι ο κανονισμός 4064/89 προβλέπει την ανάκληση μιας αποφάσεως περί εγκρίσεως συγκεντρώσεως που έχει εκδοθεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89 μόνο στην περίπτωση που η εν λόγω απόφαση στηρίζεται σε ανακριβή στοιχεία, η έκδοσή της επετεύχθη κατόπιν απάτης ή τα εμπλεκόμενα μέρη αντιτίθενται σε μια από τις δεσμεύσεις που συνοδεύουν την απόφαση (άρθρο 6, παράγραφος 3, του κανονισμού 4064/89). Όμως, δεν αμφισβητείται εν προκειμένω ότι δεν συντρέχει καμία από τις περιπτώσεις αυτές.

130 Είναι, ωστόσο, χρήσιμο να επισημανθεί ότι με τον κανονισμό 4064/89 παραχωρήθηκε στην Επιτροπή η αρμοδιότητα να εκδίδει, γενικώς, τις αποφάσεις που αφορούν συγκεντρώσεις κοινοτικών διαστάσεων και, ιδίως, τις αποφάσεις περί εγκρίσεως των εν λόγω συγκεντρώσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά. Κατά συνέπεια, με βάση μια γενική αρχή του δικαίου σύμφωνα με την οποία, κατ' αρχήν, το όργανο που είναι αρμόδιο για την έκδοση μιας συγκεκριμένης νομικής πράξεως είναι επίσης αρμόδιο για την κατάργηση ή την τροποποίησή της με την έκδοση αντίθετης πράξεως, εκτός εάν ρητώς παρέχεται η αρμοδιότητα αυτή σε άλλο όργανο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή είχε, εν γένει, την αρμοδιότητα να εκδώσει τη βαλλομένη απόφαση.

131 Τα επιχειρήματα με τα οποία οι προσφεύγουσες επιδιώκουν κατ' ουσία να καταδείξουν ότι η Επιτροπή δεν τήρησε τις προϋποθέσεις που κατά την πάγια σχετική νομολογία απαιτεί η αναδρομική ανάκληση μιας κοινοτικής πράξεως δεν μπορούν να αναιρέσουν το συμπέρασμα αυτό, καθ' όσον στην πραγματικότητα αφορούν το ζήτημα αν η Επιτροπή άσκησε σωστά την εν λόγω αρμοδιότητα στη συγκεκριμένη περίπτωση. Όμως, η εξέταση του ζητήματος αυτού εντάσσεται στον δεύτερο λόγο ακυρώσεως που προβάλλουν οι προσφεύγουσες.

132 Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του ισχυρισμού περί παραβιάσεως των αρχών της ασφαλείας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων

Επιχειρήματα των διαδίκων

133 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι, κατά την τροποποίηση της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 με την έκδοση της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000, η Επιτροπή δεν τήρησε τις προϋποθέσεις που επιβάλλονται από τη νομολογία για την αναδρομική ανάκληση κοινοτικών πράξεων (απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Απριλίου 1997, C-90/95 P, de Compte κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1997, σ. I-1999). Υποστηρίζουν ότι, κατά συνέπεια, η βαλλόμενη απόφαση ενέχει παραβίαση των αρχών της ασφάλειας δικαίου, της προστσίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων.

134 Στο πλαίσιο αυτό, οι προσφεύγουσες υπενθυμίζουν ιδίως ότι η απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 εκδόθηκε την τελευταία ημέρα της προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89 και ότι μόλις στις 7 Ιουλίου 2000, δηλαδή πάνω από δύο εβδομάδες μετά την κοινοποίηση της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000, πληροφορήθηκαν, ανεπίσημα και παρεμπιπτόντως, ότι η Επιτροπή προετοίμαζε νέα απόφαση σχετικά με την κοινοποιηθείσα συγκέντρωση. Κατ' αυτές, ούτε με βάση τον τύπο ή το ουσιαστικό περιεχόμενο της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000, ούτε με βάση τις ενδείξεις από τις υπηρεσίες της Επιτροπής κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας θα μπορούσαν ή θα όφειλαν να υποθέσουν ότι η εν λόγω απόφαση δεν ήταν οριστική και ότι θα αποτελούσε αντικείμενο τροποποιήσεως.

135 Η καθής αναγνωρίζει ότι, κατά κανόνα, η τροποποίηση μιας αποφάσεως ή η ανάκλησή της μπορεί να συνεπάγεται παράβαση της αρχής της ασφαλείας δικαίου. Ωστόσο, το συμφέρον των προσφευγουσών για τήρηση της αρχής αυτής έπρεπε να σταθμιστεί σε σχέση, αφενός, με τον σκοπό που επιδιωκόταν με την έκδοση της βαλλομένης αποφάσεως και, αφετέρου, με τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων που δημιουργείται από τη συμπεριφορά της διοίκησης.

136 Η καθής παρατηρεί ότι με την έκδοση της βαλλομένης αποφάσεως επιδιώχθηκε να εξασφαλιστεί η τήρηση της αρχής της νομιμότητας των διοικητικών πράξεων, η οποία επιβάλλει την εξάλειψη των διοικητικών πράξεων που προσκρούουν σε διατάξεις δικαίου. Υπενθυμίζει ότι στην απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 είχαν παρεισφρήσει εκ παραδρομής ουσιώδη σφάλματα στην εκτίμηση των περιορισμών που κοινοποιήθηκαν ως άμεσα συνδεομένων και αναγκαίων για την πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως. Όπως ισχυρίζεται, όφειλε να διορθώσει τα σφάλματα αυτά προκειμένου να διασφαλίσει το γενικό συμφέρον για τη δημιουργία μιας συνεπούς θεωρίας στην επιστήμη όσον αφορά τους δευτερεύοντες περιορισμούς. Επισημαίνει ότι οι επιχειρήσεις και οι νομικοί τους σύμβουλοι παρακολουθούν τον τρόπο με τον οποίο εκτιμά τις υποθέσεις συγκεντρώσεων στις σχετικές αποφάσεις της. Ήταν δε κεφαλαιώδους σημασίας να μη διατηρηθούν αμφιβολίες προκληθείσες από αντιφάσεις μεταξύ της εκτιμήσεως που περιείχε η απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 και αυτής που περιείχε η απόφαση 1999/242, που παρατίθεται ανωτέρω στη σκέψη 15, καθόσον σε αμφότερες τις υποθέσεις εξετάζονταν παρόμοιοι περιορισμοί. Κατά συνέπεια, ήταν ανάγκη να τροποποιηθεί η εκτίμηση για τους περιορισμούς αυτούς που περιείχε η απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 και να αντικατασταθεί από περισσότερο αξιόπιστη ερμηνεία, αφού θα ήταν περισσότερο σύμφωνη με την πρακτική των αποφάσεων της Επιτροπής και τη νομολογία και, με τον τρόπο αυτό, να υπερισχύσει το γενικό συμφέρον έναντι του συμφέροντος των προσφευγουσών.

137 Η καθής θεωρεί επίσης ότι εξέδωσε την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 εντός εύλογης προθεσμίας. Περαιτέρω, αναφερόμενη στα επιχειρήματά της σχετικά με τον μη υποχρεωτικό χαρακτήρα της «γνώμης» της ως προς τους περιορισμούς αυτούς, η καθής θεωρεί ότι, με την εκτίμησή της, δεν παρέσχε καμία εγγύηση νομιμότητας και ότι, κατά συνέπεια, η τροποποίηση της εκτιμήσεως δεν μπορούσε να προσβάλει τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των προσφευγουσών. Εν πάση περιπτώσει, η καθής υποστηρίζει ότι στην αιτιολογία της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 περιλαμβανόταν μια πρόταση που προφανώς δεν έπρεπε να εμφανίζεται στο τελικό κείμενο. Ειδικότερα, με την εντός αγκυλών φράση αυτή, ο υπεύθυνος για τη σύνταξη της αποφάσεως σημείωσε ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί εναλλακτικώς και μια άλλη διατύπωση, υποδεικνύοντας έτσι σε άλλον συνεργάτη ότι η αιτιολογία στο συγκεκριμένο αυτό σημείο μπορούσε να τροποποιηθεί. Η καθής υποστηρίζει ότι, όταν διάβασαν τη φράση αυτή, οι προσφεύγουσες όφειλαν να αντιληφθούν ότι η συγκεκριμένη απόφαση τους είχε κοινοποιηθεί από λάθος.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

138 Ελλείψει ειδικών διατάξεων στη Συνθήκη ή στο εφαρμοστέο παράγωγο δίκαιο, το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο στηρίχθηκαν στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου για να διατυπώσουν τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία τα κοινοτικά όργανα μπορούν να ανακαλούν, με αναδρομική ισχύ, ευμενείς διοικητικές πράξεις.

139 Υπενθυμίζεται σχετικώς ότι, κατ' αρχήν, η αναδρομική ανάκληση νόμιμης διοικητικής πράξεως με την οποία έχουν παρασχεθεί δικαιώματα ή ανάλογα πλεονεκτήματα αντίκειται στις γενικές αρχές του δικαίου (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 1957, 7/56 και 3/57 έως 7/57, Algera κ.λπ. κατά Κοινής Συνέλευσης της ΕΚΑΧ, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 157, και της 22ας Σεπτεμβρίου 1983, 159/82, Verli-Wallace κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 2711, σκέψη 8· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 27ης Μαρτίου 1990, Τ-123/89, Chomel κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. II-131, σκέψη 34, και της 5ης Δεκεμβρίου 2000, Τ-197/99, Gooch κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 2000, σ. I-A-271 και II-1247, σκέψη 53).

140 Εξάλλου, αν γίνει δεκτό ότι, αντίθετα, επιτρέπεται η αναδρομική ανάκληση παρανόμων διοικητικών πράξεων, αυτή υπόκειται ωστόσο σε πολύ αυστηρές προϋποθέσεις. Πράγματι, κατά παγία νομολογία, η αναδρομική ανάκληση παράνομης διοικητικής πράξεως επιτρέπεται εφόσον λαμβάνει χώρα εντός εύλογης προθεσμίας και το όργανο που την εξέδωσε λαμβάνει επαρκώς υπόψη τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη του αποδέκτη της πράξεως που πίστεψε στη νομιμότητά της (αποφάσεις του Δικαστηρίου Algera κ.λπ. κατά Κοινής Συνελεύσεως της ΕΚΑΧ, παρατεθείσα στη σκέψη 139 ανωτέρω, σ. 158· της 9ης Μαρτίου 1978, 54/77, Herpels κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 233, σκέψη 38· της 3ης Μαρτίου 1982, 14/81, Alpha Steel κατά Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 749, σκέψη 10· της 26ης Φεβρουαρίου 1987, 15/85, Consorzio cooperative d'Abruzzo κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 1005, σκέψη 12· απόφαση de Compte κατά Κοινοβουλίου, παρατεθείσα στη σκέψη 133 ανωτέρω, σκέψη 35· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 26ης Ιανουαρίου 1995, Τ-90/91 και Τ-62/92, de Compte κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή Υπ.Υπ. 1995, σ. I-A-1 και II-1, σκέψη 37· Gooch κατά Επιτροπής, σκέψη 139 ανωτέρω, σκέψη 53).

141 Έχει ήδη γίνει δεκτό στη νομολογία ότι η απόδειξη του παράνομου χαρακτήρα της ανακαλούμενης πράξης βαρύνει το όργανο το οποίο εξέδωσε την πράξη (απόφαση Gooch κατά Επιτροπής, παρατεθείσα στη σκέψη 139 ανωτέρω, σκέψη 53). Ομοίως, εναπόκειται στο εν λόγω όργανο να αποδείξει ότι πληρούνται και οι λοιπές προϋποθέσεις για την αναδρομική ανάκληση της πράξεως.

142 Όσον αφορά τη συγκεκριμένη περίπτωση, υπενθυμίζεται, κατ' αρχάς, ότι με την απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 παραχωρήθηκαν στις προσφεύγουσες ατομικά δικαιώματα, καθόσον, όχι μόνον η Επιτροπή κήρυξε συμβατές με την κοινή αγορά τις συμφωνίες συγκεντρώσεως, αλλά, περαιτέρω, η εν λόγω απόφαση είχε ως αποτέλεσμα την έγκριση των περιορισμών που κοινοποιήθηκαν ως άμεσα συνδεόμενοι και αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως, κατά τα οριζόμενα στην αιτιολογία της εν λόγω πράξεως,

143 Στη συνέχεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν προσπάθησε, ούτε την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 ούτε με τα επιχειρήματά της που ανέπτυξε ενώπιον του Πρωτοδικείου, να αποδείξει ότι η απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 ήταν παράνομη.

144 Συγκεκριμένα, με την απόφασή της της 10ης Ιουλίου 2000, η καθής περιορίστηκε να πληροφορήσει τις προσφεύγουσες ότι «το κείμενο της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 [...] που υπογράφηκε και [τους] κοινοποιήθηκε ήταν λανθασμένο». Ενώπιον του Πρωτοδικείου, η καθής περιορίστηκε να υποστηρίξει ότι στην απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 παρεισέφρησαν «σφάλματα ουσιαστικού δικαίου», η διόρθωση των οποίων ήταν αναγκαία για τους σκοπούς της δημιουργίας μιας συνεπούς θεωρίας στην επιστήμη ως προς τους δευτερεύοντες περιορισμούς (βλ., επίσης, σχετικώς, το έγγραφο της 31ης Ιουλίου 2000 του κ. Schaub, σκέψη 16 ανωτέρω). Χωρίς να προσπαθήσει να αποδείξει ότι η ερμηνεία της, όσον αφορά την έννοια των δευτερευόντων περιορισμών στο πλαίσιο της επίμαχης διάταξης, ήταν παράνομη, υποστηρίζει ότι η ερμηνεία που υιοθετήθηκε στην απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 ήταν «λιγότερο δεκτική αμφισβητήσεων επειδή συμφωνούσε περισσότερο με την πρακτική των αποφάσεων της Επιτροπής και με τη νομολογία».

145 Κατά συνέπεια, ενόψει του ότι η καθής δεν απέδειξε τον παράνομο χαρακτήρα της πράξεως που εν μέρει ανακλήθηκε με τη βαλλόμενη απόφαση, δεν ανακάλεσε εγκύρως, με αναδρομικά αποτελέσματα, την απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000.

146 Εν πάση περιπτώσει, και αν ακόμη υποτεθεί ότι η καθής — η επιχειρηματολογία της οποίας στηρίζεται κυρίως στην άποψη, που απορρίφθηκε ως αβάσιμη (βλ. σκέψη 109 ανωτέρω), ότι οι διαπιστώσεις της σχετικά με τους δευτερεύοντες περιορισμούς συνιστούν απλές γνώμες και, κατά συνέπεια, δεν μπορούν να είναι παράνομες — θα κατόρθωνε να αποδείξει, ενώπιον του Πρωτοδικείου, ότι η απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 ήταν παράνομη, δεν συμμορφώθηκε, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας που ακολουθήθηκε στη συγκεκριμένη περίπτωση, προς τις πολύ αυστηρές προϋποθέσεις που απαριθμούνται στη σκέψη 140 ανωτέρω.

147 Πράγματι, όσον αφορά τον σεβασμό της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των προσφευγουσών στη νομιμότητα της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εν λόγω απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο από το οποίο θα μπορούσε να συναχθεί ότι το περιεχόμενό της δεν αντιστοιχούσε στο περιεχόμενο της αποφάσεως που προτίθετο να εκδώσει η Επιτροπή και ότι κοινοποιήθηκε στις προσφεύγουσες μόνο συνεπεία εσφαλμένου χειρισμού στο πλαίσιο της διαδικασίας εκδόσεώς της. Το γεγονός και μόνον ότι στην αιτιολογία της εν λόγω αποφάσεως περιλαμβάνεται η φράση στην οποία αναφέρθηκε η καθής (βλ. σκέψη 137 ανωτέρω) δεν θεμελιώνει την ύπαρξη σφάλματος αρκετά σοβαρού ώστε να καθίσταται προφανές στους αποδέκτες της αποφάσεως ότι δεν μπορούσαν να βασιστούν στη νομιμότητά της. Πράγματι, μολονότι δεν αμφισβητείται ότι η φράση αυτή δεν προβλεπόταν να περιληφθεί στο τελικό κείμενο της αποφάσεως, ελλείψει κάθε άλλης ενδείξεως από την οποία θα μπορούσε να συναχθεί ότι η απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 δεν εξέφραζε τη βούληση του αρμοδίου οργάνου, οι προσφεύγουσες ευλόγως υπέθεσαν, ιδίως υπό τις περιστάσεις της διαδικασίας που προβλέπεται στον κανονισμό 4064/89 που χαρακτηρίζεται από πολύ αυστηρές προθεσμίες, ότι επρόκειτο για απλό φραστικό λάθος που δεν επηρέαζε τη νομιμότητα της αποφάσεως.

148 Περαιτέρω, η καθής αβάσιμα επίσης επικαλείται, στο πλαίσιο αυτό, τη δήθεν δυσαρμονία της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 προς την προηγούμενη πρακτική

της. Συγκεκριμένα, και αν ακόμη υποτεθεί ότι αυτή η δήθεν δυσαρμονία της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 προς την προηγούμενη πρακτική της Επιτροπής μπορούσε να θεμελιώσει έλλειψη νομιμότητας, δεν ήταν σε καμία περίπτωση τόσο προφανής, ώστε η ανάγνωση της αποφάσεως θα έπρεπε οπωσδήποτε να γεννήσει αμφιβολίες επί του ζητήματος στις προσφεύγουσες. Το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο ενόψει του ότι, όπως υποστήριξαν οι προσφεύγουσες κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση χωρίς να αντικρουσθούν επ' αυτού από την καθής, ουδέποτε κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, πριν ή μετά την κοινοποίηση της συγκεντρώσεως, δεν δόθηκαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής στους νομικούς συμβούλους των προσφευγουσών ενδείξεις περί του ότι είχαν πρόθεση να προτείνουν την έκδοση αποφάσεως που θα περιείχε εκτίμηση ουσιωδώς διαφορετική από αυτήν που, εν τέλει, περιείχε η απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000.

149 Κατά συνέπεια, η απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 είχε όλα τα χαρακτηριστικά μιας πράξεως απαλλαγμένης από οποιοδήποτε σφάλμα ικανό να δημιουργήσει στις προσφεύγουσες, ως συνετούς επιχειρηματίες, αμφιβολίες ως προς τη νομιμότητά της.

150 Υπό τις συνθήκες αυτές, η καθής δεν μπορεί βασίμως να επικαλεστεί την ανάγκη διασφαλίσεως της συνέπειας της «θεωρίας» περί δευτερευόντων περιορισμών για να ανακαλέσει αναδρομικώς πράξη απομένουσα ατομικά δικαιώματα στους ενδιαφερομένους, ακόμη και αν η πράξη αυτή εκδόθηκε συνεπεία λανθασμένων χειρισμών.

151 Κατά συνέπεια, χωρίς να χρειάζεται να εξετασθεί αν η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 εκδόθηκε εντός εύλογης προθεσμίας, πρέπει να γίνει δεκτό εν συμπεράσματι ότι η Επιτροπή δεν εκπλήρωσε την υποχρέωσή της να μεριμνήσει για την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των προσφευγουσών στη νομιμότητα της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000.

152 Ενόψει των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτός ο παρών λόγος ακυρώσεως.

Επί του ισχυρισμού περί παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

153 Κατά τις προσφεύγουσες, η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 στερείται επαρκούς αιτιολογίας. Ειδικότερα, καθόσον, όπως υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, η εν λόγω απόφαση συνιστά, σε σχέση με την απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000, αλλαγή θέσεως που είναι θεμελιώδης και επιβλαβής για τις προσφεύγουσες ως προς τους δευτερεύοντες περιορισμούς, σύμφωνα με τη νομολογία (απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Φεβρουαρίου 2000, Τ-241/97, Stork Amsterdam κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-309), θα έπρεπε να συνοδεύεται από ειδική και ιδιαιτέρως εμπεριστατωμένη αιτιολογία.

154 Η καθής απαντά ότι από τη βαλλόμενη απόφαση προκύπτει σαφώς ότι επρόκειτο για τροποποίηση της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 δικαιολογούμενη από την ύπαρξη ουσιώδους σφάλματος σχετιζομένου με την κυκλοφορία των εγγράφων μεταξύ των υπηρεσιών του εκδόσαντος οργάνου. Οι προσφεύγουσες κακώς επικαλούνται την απόφαση Stork Amsterdam κατά Επιτροπής, που παρατίθεται στη σκέψη 153 ανωτέρω, δεδομένου ότι η εν λόγω υπόθεση δεν αφορούσε, όπως εν προκειμένω, τη διόρθωση διοικητικού σφάλματος. Περαιτέρω, η καθής υποστηρίζει ότι εξήγησε διεξοδικά, στο κείμενο της βαλλομένης αποφάσεως, τους λόγους που δικαιολογούσαν την εκτίμησή της ως προς τους εν λόγω περιορισμούς. Η σύγκριση των αποφάσεων της 22ας Ιουνίου και της 10ης Ιουλίου 2000 καθιστά εύκολα αντι-

ληπτούς τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή θεώρησε ότι ο αρχικός χαρακτηρισμός ήταν εσφαλμένος.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

155 Κατά πάγια νομολογία, η υποχρέωση αιτιολογήσεως εξαρτάται από τη φύση της επίδικης πράξεως και του πλαισίου εντός του οποίου εκδόθηκε. Από την αιτιολογία πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του εκδόσαντος οργάνου, ούτως ώστε, αφενός, να παρέχονται στους ενδιαφερομένους επαρκείς ενδείξεις ως προς το αν η εν λόγω πράξη είναι βάσιμη ή αν πάσχει ενδεχομένως από ελάττωμα που επιτρέπει να προσβληθεί το κύρος της και, αφετέρου, να παρέχεται στον κοινοτικό δικαστή η δυνατότητα να ασκήσει έλεγχο νομιμότητας (αποφάσεις SCK και FNK κατά Επιτροπής, παρατεθείσα στη σκέψη 67 ανωτέρω, σκέψη 226, και Stork Amsterdam κατά Επιτροπής, παρατεθείσα στη σκέψη 153 ανωτέρω, σκέψη 73).

156 Στην υπό κρίση περίπτωση, αφενός, διαπιστώνεται ότι, στην εισαγωγή της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000, η Επιτροπή ανέφερε ότι, «[σ]υνεπεία εσφαλμένου χειρισμού, το κείμενο της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2000 [...] ήταν εσφαλμένο» και ότι, κατά συνέπεια, αποφάσισε να «επιφέρει ορισμένες φραστικές μεταβολές». Αφετέρου, στην αιτιολογία της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000, η Επιτροπή εξηγούσε, κατά διεξοδικό τρόπο, τους λόγους για τους οποίους θεωρούσε ότι οι διάφοροι περιορισμοί των οποίων είχε αναγνωρίσει τον δευτερεύοντα χαρακτήρα στην απόφασή της της 22ας Ιουνίου 2000 δεν μπορούσαν να θεωρηθούν ως δευτερεύοντες όσον αφορά την κοινοποιηθείσα συγκέντρωση.

157 Από τα στοιχεία αυτά δεν μπορεί να συναχθεί ότι από την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000 προκύπτει με σαφήνεια και πέραν αμφισβητήσεως η συλλογιστική του εκδόσαντος οργάνου η οποία οδήγησε στην έκδοση της εν λόγω αποφάσεως.

158 Πράγματι, σε κανένα σημείο της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000, η Επιτροπή δεν αναφέρει ότι, κατά την άποψή της, οι εισαχθείσες τροποποιήσεις δεν μετέβαλαν τη νομική θέση των προσφευγουσών και ότι οι διαπιστώσεις της σχετικά με τους δευτερεύοντες περιορισμούς αποτελούσαν απλές γνώμες που δεν παρήγαγαν δεσμευτικά αποτελέσματα. Ωστόσο, μια τέτοια αιτιολογία ήταν αναγκαία προκειμένου να δοθούν στους ενδιαφερομένους επαρκείς ενδείξεις ως προς το αν, ενόψει των αρχών που έχει θέσει η νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου (βλ. σκέψεις 139 και 140 ανωτέρω), η εκδοθείσα πράξη ήταν βάσιμη ή αν περιείχε ενδεχομένως στοιχεία που θα μπορούσαν να στηρίξουν αμφισβήτηση του κύρους της.

159 Κατά συνέπεια, και ο ισχυρισμός περί παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως είναι βάσιμος.

160 Επομένως, χωρίς να είναι ανάγκη να αποφανθεί το Πρωτοδικείο ως προς τους λοιπούς λόγους ακυρώσεως που επικαλούνται οι προσφεύγουσες, πρέπει να ακυρωθεί η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2000.

Επί των δικαστικών εξόδων

161 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η καθής ηττήθηκε και οι προσφεύγουσες ζήτησαν την καταδίκη της στα δικαστικά έξοδα, η Επιτροπή πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Ακυρώνει την απόφαση της Επιτροπής της 10ης Ιουλίου 2000, περί τροποποιήσεως της αποφάσεως της Επιτροπής της 22ας Ιουνίου 2000, με την οποία κηρύχθηκαν συμβατές με την κοινή αγορά και τη λειτουργία της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ορισμένες συμφωνίες συγκεντρώσεως (υποθέσεις COMP/JV40 — Canal+/Lagardère και COMP/JV47 — Canal+/Lagardère/Liberty Media).**

2) **Καταδικάζει την καθής στα δικαστικά έξοδα.**

Jaeger García-Valdecasas Lenaerts

Lindh Azizi

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 20 Νοεμβρίου 2002.

Ο Γραμματέας

Θ. Κφξη

Ο Πρόεδρος

Λ. Μεξαεσυτ

Περιεχόμενα

Νομικό και κανονιστικό πλαίσιο ..... II - 4830

Διαδικασία ..... II - 4836

Αιτήματα των διαδίκων ..... II - 4838

Επί του παραδεκτού ..... II - 4839

Ισχυρισμοί των διαδίκων ..... II - 4839

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 4849

Επί της ενστάσεως απαραδέκτου λόγω μη υπάρξεως ακυρώσιμης πράξεως ..... II - 4849

— Εισαγωγή ..... II - 4849

— Ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 4064/89 ..... II - 4852

— Εφαρμογή στη συγκεκριμένη περίπτωση ..... II - 4863

Επί του ισχυρισμού περί απαραδέκτου που στηρίζεται στην έλλειψη γεγενημένου και ενεστώτος συμφέροντος των προσφευγουσών για ακύρωση της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000 ..... II - 4865

Επί της ουσίας ..... II - 4866

Ως προς την έλλειψη αρμοδιότητας της Επιτροπής προς έκδοση της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000 ..... II - 4866

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 4866

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 4868

Επί του ισχυρισμού περί παραβιάσεως των αρχών της ασφαλείας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων ..... II - 4870

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 4870

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 4872

Επί του ισχυρισμού περί παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως ..... II - 4876

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 4876

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 4877

Επί των δικαστικών εξόδων ..... II - 4878